

ETTEVÕTLUSKONKURSS

Läänemaa aasta ettevõtte on Est-Trans Kaubaveod

Läänemaa aasta ettevõtte tiitli andis SA Läänemaa neljapäevaõhtusel tunnustusüritusel transpordifirmale Est-Trans Kaubaveod.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Kokku jagas sihtasutus parimatele ettevõtetele tiitleid viies kategoorias: aasta ettevõtte, aasta eksportija, ettevõtlusvedur, aasta turismielu edendaja ja aasta toode või teenus. Kokku oli konkursile esitatud ligi poolsada kandidaati, kelle seast valis parimad välja seitsmeliikmeline žüri.

„Täna meeldiva tunnustuse eest, aga üksinda ei tahaks ma seda au kindlasti võtta. See on ikkagi meeskonnatöö ja väga pikaajaline töö,” ütles auhinda üle võttes ettevõtte juht Reio Engman.

Jahutatud ja külmutatud kauba veoga tegelevad ettevõttel täitub tuleval kevadel 30. tegutsemisaasta. Est-Trans Kaubaveod on Läänemaal üks suurimaid maksumaksjaid, annab tööd 126 inimesele ja on aastaid olnud maakonna palgastatistika tipus. Möödunud aastal oli ettevõtte käive 12,9 miljonit eurot ja kasum 850 000 eurot.

Läänemaa aasta ettevõtte tiitlile kandideeris kümme firmat.

Aasta ettevõtte tiitel polnud aga ainus, millega Est-Trans auhinnagalalt koju läks. Lisaks sai firma kolmanda koha Läänemaa ettevõtlusveduri kategoorias. See on kategooria, kus tunnustatakse firmasid, mis on Läänemaal tegutsenud üle 25 aasta.

Kokku kandideeris ettevõtlusveduri kategoorias üheksa ettevõtet. Neist parimaks tunnustati Haapsalu Tarbijate Ühistu.

Transpordifirma polnud ainus, mis sai auhinnatud kahes kategoorias. Aasta parima toode või teenuse kategoorias võitis esikoha Grand Holmi Veski viigi jahisada

Aasta ettevõtteks kuulutatud Est-Trans Kaubavedude juht Reio Engman ütles, et tiitel on pikaajalise töö viili.

MALLE-LIISA RAIGLA

dama ujuvmajad, aasta turismiteo kategoorias sai Grand Holmi ja Veski viigi jahisadama arendaja ja GHM Haldus kolmanda koha.

Parima turismielu edendaja tiitliga läks koju Roosta puhkeküla. 1996. aastast tegutsenud ettevõtte vahetas mullu suvel omanikku, sellele otsid ära vendadest ärimehed Siim ja Ott Saareväli. Pärast

omanikuvahetust on puhkeküla läbinud uuenduskuuri. „See on üks hea näide, kus Haapsalu mehed on ostnud rootslaste käest ära ühe ilusa asja,” ütles Sukles, kui oli auhinna Roosta tegevjuht Merike Villakovile üle andnud.

Läänemaa aasta eksportija tiitli võitis Uuemõisas akustika- ja tulekindlaid lae- ja seinaplaate valmistav Aikkon EST OÜ. Hiljuti Äripäeva koostatud Läänemaa ettevõtete pingereas oli Aikkon teisel kohal.

Ettepanekuid aasta ettevõtete nomineerimiseks said esitada kõik eraisikud, ettevõtted, kohalikud omavalitsused ja vabariiklikud ettevõtteid. Esitatud ettepanekuid hindas seitsmeliikmeline meeskond.

Parima toode või teenuse kategoorias sai oma lemmiku poolt hääle anda ka rahvas. Läänlaste lemmikuks osutus Laikülas tegutseda Põldotsa Gurmees OÜ marinaadis vinnutatud räimefilee.

Parimate ettevõtete tunnustamine algas päeval konverentsiga, mille teema oli digiajastu ettevõtluses. Sel puhul said kõik konve-

rentsile saabujad võtta päevakava kultuurikeskuse fuajees ringi sõitvalt robotilt KettyBot. Konverentsil rääkis teiste seas ettevõtte Digiwise juht Lauri Antalainen, kuidas tehisisintellekt muudab maailma, ja Tartu ülikooli andmeanalüüsi õppejõud Indrek Seppo, kas tehistaip võib olla uus äripartner või ülemus.

Prokoptšuk lisas, et kui Isamaa Läänemaa juhatuse on 14 liikmest kümme endised keskerakondlased, tekib küsimus, kas siin on tegemist tõelise muutuse või pelgalt vana kulunud kauba uues pakendis.

„Haapsalu linna peavad juhtima inimesed, kes seavad esikohale linna vajadused, mitte poliitilise võitluse. Jaanus Karilaiul on võimetus näidata riigimehelikkust ja võtta vastutus oma läbikukkunud poliitika eest. Kutsun teda üles tagasi astuma volikogu esimehe kohalt, et vabastada tee juhtidele, kes on valmis meie linna tõeliselt teenima ning keskenduma Haapsalu heaolule ja arengule,” kirjutas Prokoptšuk.

„Minu intervjuu oli suunatud 2025. aasta valimisteks, aga see tuli tänasesse päeva,” ütles Elule Sukles Karilaiu umbusaldamise plaani ei kinnitanud. „Umbusaldamine on viimane variant,” ütles linnapea, kes ei pidanud tõenäoliseks, et see variant käiku läheb. „Poliitika pole miski kindel,” ütles Karilaid. Tema sõnul tuleb läbida kõik kooskõlastusringid ja esmaspäeval on selge, mis tema kohast edasi saab. „Kuidas säilitada töörahu ja tööd paremini teha,” ütles Karilaid.

Karilaid selgitas, et on pikaajase Haapsalu koalitsioonipartneri HaRi liikmetega vestelnud ja esmaspäeval jõutakse hea lahendusele. „Minu intervjuu oli suunatud 2025. aasta valimisteks, aga see tuli tänasesse päeva,” ütles Elule Sukles Karilaiu umbusaldamise plaani ei kinnitanud. „Umbusaldamine on viimane variant,” ütles linnapea, kes ei pidanud tõenäoliseks, et see variant käiku läheb. „Poliitika pole miski kindel,” ütles Karilaid. Tema sõnul tuleb läbida kõik kooskõlastusringid ja esmaspäeval on selge, mis tema kohast edasi saab. „Kuidas säilitada töörahu ja tööd paremini teha,” ütles Karilaid.

Haapsalu volikogu esimehe tool kõigub

Nädala eest Lääne Elu artiklis välja öeldud valimisloosungid on pannud kahtluse alla Haapsalu linnavolikogu esimehe Jaanus Karilaiu (pildil) jätkamise volikogu eesotsas.

„Täna on laual kolm varianti: Jaanus Karilaid jätkab volikogu esimehena, Jaanus Karilaid astub tagasi, Jaanus Karilaidu umbusaldatakse,” ütles Karilaid Lääne Elule eile. „Minu jaoks on need kolm võrdse kaaluga ja nende vahel esmaspäeval otsuse teengi.”

Neljapäeval kirjutas Maaleht, et Haapsalu linnapead Urmas Suk-

les pahandanud valimisloosungid töid päevakorda umbusaldusavalduse Karilaiule. Lääne Elule Sukles Karilaiu umbusaldamise plaani ei kinnitanud. „Umbusaldamine on viimane variant,” ütles linnapea, kes ei pidanud tõenäoliseks, et see variant käiku läheb. „Poliitika pole miski kindel,” ütles Karilaid. Tema sõnul tuleb läbida kõik kooskõlastusringid ja esmaspäeval on selge, mis tema kohast edasi saab. „Kuidas säilitada töörahu ja tööd paremini teha,” ütles Karilaid.

Karilaid selgitas, et on pikaajase Haapsalu koalitsioonipartneri HaRi liikmetega vestelnud ja esmaspäeval jõutakse hea lahendusele. „Minu intervjuu oli suunatud 2025. aasta valimisteks, aga see tuli tänasesse päeva,” ütles Elule Sukles Karilaiu umbusaldamise plaani ei kinnitanud. „Umbusaldamine on viimane variant,” ütles linnapea, kes ei pidanud tõenäoliseks, et see variant käiku läheb. „Poliitika pole miski kindel,” ütles Karilaid. Tema sõnul tuleb läbida kõik kooskõlastusringid ja esmaspäeval on selge, mis tema kohast edasi saab. „Kuidas säilitada töörahu ja tööd paremini teha,” ütles Karilaid.

MALLE-LIISA RAIGLA

● JUHTKIRI

Eluohtlik linnaruum

Kui 1. novembril möllanud tormituulega kummuli paiskunud toidukapp Haapsalus oleks sinna alla jäänud naise enda alla matnud nii, et viga saanu poleks suutnud telefoniga abi kutsuda, oleks sellel õnnetusel võinud olla hoopis kurvemad tagajärjed. Praegu oli see raskest vigastustest hoolimata siiski õnnelik õnnetus. Kannatanut on kahes haiglas kaks nädalat ravitud ning ohtu tema elule enam ei ole.

Tagantjärele tarkus on täppisteadus, kuid kahjuks ei osata seda teadust kohe asjalikult rakendada hakata. Nimelt pole see ju esimene kord, kui tugev tuul Haapsalus postkontori ja A&T elektrikoe vahel asuva toidukapi pikali on lükanud. Mullu oktoobritormi aegu lõppes vahejuhtum õnnelikumalt, sest tookord keegi viga ei saanud. Õppust sellest, et tormituuled võivad kapi pikali lükata, ometi ei võetud.

Juba aasta tagasi oli sulaselge, et toidukapp, mis seisab tuulekoridoris ning mille purjepinda suurendab veelgi selle katusel asuv päikesepaneel, on vaja senisest hoopis kindlamalt maapinna külge kinnitada. Aga ka pärast teist ja palju õnnetumat kukkumist on toidukapi õblukesed jalad endiselt kivisillutisele kinnitatud imepisikeste kruvidega.

Kes vähekeegi mehaanikat jagab, saab aru, et tegemist on ohtliku objektiga. Ehk on see kapp vale koha peal tuulekoridoris või halvasti kinnitatud? Nüüd on nii palju siiski õppust võetud, et kapp on koormarihmaga lähedal asuva puu külge tõmmatud.

Kelle asi on linnaruumi ohutuse tagamine? Ühest küljest on ju tegemist linna kinnistuga. Teisalt on linn kinnistu sihtotstarbeliseks kasutamiseks välja rentinud ning toidukapiga majandab praegu MTÜ Läänemaa Toiduringluskapp. Kellelt saab aga kannatanu kahjutasu nõuda? Kellelt saab kannatanu ravikulusid välja nõuda haigekassa? Tegemist pole ju peenrahaga – kulud ulatuvad tuhandetesse eurodesse ja ilmselt kasvab kahjusumma veelgi.

● TEISED LEHED

Kas notime kõik hundid maha?

PÄRNU POSTIMEES. Jahimeeste selts on pärast seda, kui kohus peatas hundijahi, algatanud kampaania, et kujundada avalikku arvamust huntidest kui verejanulistest kiskjatest, kes meid ohustavad. „Kui eetiline on sihilik ühe metsloomade maine kujundamine jahimeestel, kes nimetavad end loodusesõpradeks?” küsib ajakirjanik Sirlle Matt. „Mida arvata, kui jahimees, kes ometi peaks huntide käitumist tundma, jätab hallivatimeeste levikualal oma kariloomad kaitsmata ja kui mõni neist murtakse, nõuab valjul häälel jahiluba, et võsaviilemeid ohjata?”

Jahimeeste lobitööst jääb mulje, justkui oleksid meie metsad huntidest pungil. Tegelikuses jääb huntide arv keskkonnaagentuuri andmetel kogu Eesti peale kevadel alla 200 ja sügisel on neid kõige rohkem 400 isendit. Mullu kütiti ametlikult 149 hunti. Seega tapetakse novembrist veebruarini vaat et pool siin elavatest sutest.

Ilmselt soovivad jahimehed lasta võimalikult palju hunte ja paistab, et sel eesmärgil praegu avalikkust nende loomade suhtes üles köetaksegi. Kuid kas on eetiline tekitada teadlikult hundihirmu, võimendades murdmisjuhtumeid, jättes samal ajal mainimata, kas kõik ennetusmeetmed olid appi võetud?

● LAUSELAEN

„Meie ülesanne on seda jõulumuinasjuttu võimalikult ehedalt ja mõnusalt edasi anda nii väikestele kui ka suurtele.”

Jõuluvana Juuris oma ameti esindajatest. Lääne Elu, 14. november 2024

NÄDAL

2024

Riigil on raha vähe? Ei usu

Iga kord, kui keegi julgeb välja pakkuda, et Eestis on liiga palju ametnikke – või üldse avaliku sektori töötajaid –, suudab keegi ametnikest või poliitikutest näidata, et tegelikult on ametnike vähe ja nende arvelt kokku hoida pole võimalik.

Tihti selgub niisuguste arutelude käigus, et üldiselt võiks vajalike riiklike funktsioonide täitmiseks hoopis töötajaid juurde palgata.

Peaaegu sama tulemuseni viis ka tänava tehtud eelarverevisjon, mis hõlmas rahandusministeeriumi, sotsiaalministeeriumi ja majandusministeeriumi. Kolme ministeeriumi peale soovis valitsus nulleelarvena tuntud revisjoni tulemusel leida 150 miljoni eurot kokkuhoidu, aga tegelikult hoiab riik hooldekodudes elavate üksikute pensionäride toetuse kärpimisega nüüd kokku paar miljonit. Ametnikud tööd ei kaota.

Tervikuna sisaldab aegade suurimaid kärpeid sisaldavana turundatav 2025. aasta riigieelarve veidi enam kui 130 miljoni euro ulatuses kokkuhoidu ning suur osa sellest tuleb hoopis hariduse ja kultuuri kulude kokkuhoiust. Enamiku ministeeriumide kulud... kasvavad. Lisaks kasvavad kõigi põhiseaduslike institutsioonide eelarved. Riigikantselei kulutused vähenevad 0,09 protsenti.

Kõige silmatorkavamaks tõendiks, mis näitab, et asjatult riigi palgal olevaid ametnikke siiski arvukalt leidub, on kõikvõimalike kommunikatsiooniosakondade ja -tegevuste vohamine. Erinevad ajakirjandusväljaanded on üritanud kokku lugeda, kui palju pressiesindajaid, avalike suhete korraldajaid, strateegilise ja tavalise kommunikatsiooni nõunikke ja muidu suhtekorraldajaid riigi palgal on, kuid täielikku pilti saada on üllatavalt keeruline. Kindel on, et ühe pressiesindajaga ei piirdu enam ükski asutus ning seal, kus varem kommunikatsiooniosakonnas töötas näi-

ANVAR SAMOST
kolumnist

teks viis inimest, on paar aastat hiljem neid kümme või enam.

Kindel on ka see, et liiga sageli teevad need inimesed tühja tööd. Kogusin nelja juhusliku päeva peale kokku peotäie näiteid teadetest, mida avaliku sektori asutused ja organisatsioonid Eesti ajakirjanikele saatsid. Lugege ise: „Kasutatud patareide ja akude tagastamine kauplustesse peab muutuma harjumuseks ja olema hästi korraldatud”;

„Piret Hartman: tahame Eestile eraldatud püügi võimalusi maksimaalselt ära kasutada”;

„Eestil täitus 25 aastat Maailma Kaubandusorganisatsioonis”;

„Kesk- ja Lääne-Eesti ringbiomajanduse teekaardid aitavad teha valikuid majanduse elavdamiseks”;

„Täna saab üle veebi lõimumisepertidega kaasa mõelda”;

„Jaak Aab: riigieelarve toetab majanduskasvu”;

„Eesti ettevõtjad Euroopas: muu maailmaga konkureerimiseks tuleb panustada täiesti uutele tehnoloogiatele”;

„Minister Keldo ettevõtjatele: riik on teile partneriks”;

„Kontrollikoja liige Keit Pentus-Rosimannus ja minister Piret Hartman: lisaks mahemaa osakaalule tuleb Eestis suurendada ka mahetootmist”;

„Õpetajatele suunatud ettevõtlikkuse ja rahatarkuse programm jõudis eduka lõpuni”;

„SA Narva Haigla tähistab aastapäeva ja vaatab tulevikku”;

● Ametnikud ostavad poliitikutest edastamiseks juba aastaid reklaamikampaaniad meedias.

„Õiglase Ülemineku Foorumil räägitakse kestlikust tööstuspoliitikast, energiatootmise tulevikust ja tööjõutu muutustest”;

„Taasterahastu tugevdab Eesti tervishoidu sotsiaalkaitset”;

„Täna algav noorsootöö nädal tähistab mitmekesisust ja erinevuste aktsepteerimist”.

Kordan: need on täiesti reaalsed näited ajavahemikust 11.–14. november. Need presiteated oleks võinud koostamata ja saatmata jätta, neil puudus eesmärk ja ilma nendeta oleks Eesti elu täpselt samamoodi edasi läinud. Korrutage see valik nüüd tuhandega (ma ei liialda) ja näete igal aastal toodetava avaliku sektori eneseturundusliku tekstimassiivi tegeliku ulatust.

Kuid tõdemus, et tühje kantseliitlikke sõnumeid sünnib maksumaksja kulul mõõtmalt palju, on üksnes pool murest.

Kas panite tähele, kui mitmed neist juhuslikest näidetest sisaldasid viidet riigile kui universaalsele lahendusele ja õpetusi õigesti elamiseks? Paljud, enamik. See pole aga enam lihtsalt raiskamine, vaid juba maailma-vaateline positsioon.

Maksumaksja raha eest maksumaksjale suunatud õigesti elamise õpetused ei piirdu presiteadetega. Ametnikud ostavad poliitikutest suunamisega juba aastaid reklaamikampaaniad meedias, ajalehtedest televisiooni ja digiväljaanneteni. Välireklaamid, sisuturundus, tasuta podcast'id – mida iganes.

Seni, kuni me kõike seda iga päev näeme, pole mingit põhjust uskuda, et riigieelarves raha üle pole.

● ÖNNETUS HÜÜDIS TULLES

Tuulega kummuli paiskunud toidukapp vigastas möödujat raskelt

Haapsalus tormituulega pikali kukkunud toiduringluskapi alla jäänud naine sai raskeid kehavigastusi, praegu on ta taastusravil Läänemaa haiglas.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Ehkki tänavune sügistorst räsib Haapsalut ja Läänemaad vähem kui mullune, lõppes päev ühe Haapsalu naise jaoks väga õnnetus.

„Päris karm värk jah,” nentis Haapsalu haiglas taastusravil viibiv 75aastane naine, keda me selles loos nimetame Valveks (naise tegelik nimi on Lääne Elule teada). Ja viga sai kapi alla jäänud naine väga tõsiselt: lahtine sääreloomurud, vaagnaluumurud, pooleks on ka mitu ribi.

„Misasja! See ei ole ju esimene kord, kus see kapp otsa kukub!” lausus Valve. „Eelmisel korral õnneks keegi alla ei jäänud. Kuidas nii viletsasti asju pannakse!” Valve viitas sellele, et mullu 7. oktoobril, kui Haapsalus möllas puid mурdnud ja katuseid lennutanud torm, paiskus toidukapp esimest korda kummuli. Toona lükati kapp püsti, kuid selle üle, kuidas kappi kindlamalt maapinnale kinnitada, pead ei murtud. Toidukapp seisiski kenasti püsti kuni 1. novembrini, mil linna räsib tänavune sügistorst.

Õnnelik õnnetus

Õnnetus juhtus üle-eelmisel reedel, 1. novembril kella kaheksa paiku õhtul. „Hakkasin just õe juurest koju minema, et ilus ilm, jalutan,” meenutas Valve. „Ja jõudsin täpselt õigel ajal õigesse kohta. Või olin hoopis valel ajal vales kohas?” Kogu Jalaka tänavasse ta ei jõudnud, vahepeal niitis kapp naise jalust maha.

„Kapp tuli mulle täpselt peale, nii nagu sai,” kirjeldas Valve. „Telefon oli selles taskus, millega vastu maad põrutasin. Ei saa ju telefoni kätte. Ukerdan, ukerdan tükk aega teise käega. Sain ikka kuidagi telefoni kätte, siis helistasin pojale, et ma olen kabusamaja taga kapi all.”

Nüüd on toiduringluskapp kinnitatud koormarihmaga puu külge.

Poeg ruttas emale appi. „Ma ei teagi, kas ta oli ükski, aga kappi ta tõstis. Ühe jala saime kätte, millel kondid terveks jäid, aga teine jalg oli löma, see ei kuulunud sõna ka ju. Siis kutsus poeg kiirabi. Kiirabi tuli ja transportis mind õhtul kohe tambiga Tallinna regionaalhaiglasse,” kirjeldas Valve.

Tallinnas lapiti ja paigati Valve kokku. Regionaalhaiglas oli ta nädal aega, eelmisel reedel toodi Haapsalu haiglasse taas-

tusravile. „Praegu saan juba natuke liikuda,” ütles naine Lääne Elule neljapäeval. „Terapeut juba aitab mind liigutama. Abi on olemas.”

On selge, et naine peab haiglas olema veel vähemalt järgmise nädala lõpuni. „Siis vaadatakse üle ja otsustatakse, mis edasi saab. Praegu olen lapitud ja fikseeritud, kõik on okei,” ütles Valve. „Peab olema positiivne, loodan, et see aitab kiiremini paraneda,” arutles Valve. „Mida sa siin hädal-

Toidukapi kipakad jalad on maa külge kinnitatud ühe kruviga.

dad, enam pole midagi hädaldada, proovi ainult üle olla!”

„Tagantjärele võtta – läks veel hästi!” lõpetas Valve.

Sellela on Valve nõus, et mõnes mõttes oli tegemist väga õnneliku õnnetusega. „Oleks võinud ju hullemini minna, ma oleks võinud ju sinna alla jääda, poleks helistada ka saanud.” Valvest hoopis pessimistlikum on tema meheõde Varje (naise tegelik nimi on toimetusele teada). „Oleks surma võinud saada,” ohkas Varje.

Varje on oma vennanaisest Valvest kümme aastat vanem. „Käis mul kogu aeg abiks. Kahekesi toimetasime siin, meil on kasvuhoone. Ta pidi just tulema minu juurde, pidime hakkama koos kõrvitsasalatit tegema. Aga ei tulnud. Helistasin talle ja siis tuli välja, et ta on Tallinna haiglas,” rääkis Varje, kuidas ta Valve õnnetusest teada sai.

Varje on mures, et kuidas Valve paraneda õnnestub. „Suur raudtoru pandi [lahtise luumurru saanud] sääre sisse, aga pole teada, kas võtab omaks või ei võta.”

Kes vastutab?

Valve vigastuste ravile kulub tuhandeid eurosid, ka see, et ta liikumisvõime on vigastuste tõtu piiratud, lisab naisele kulusid. Kes ja kui palju peaks kannatanule valuraha maksma, pole veel selge.

Toidukapi paigaldas linna maale MTÜ Roheline Vald. Haapsalu

aselinnapea Kaja Rootare ütles, et mullu kevadel sõlmiti Turu 15 maa sihtotstarbelise kasutamise rendileping, millega lubati maaüksusele paigaldada toiduringluskapp. Rootare sõnul on toidukapi ümbruse hooldamise kohustus praegu mittetulundusühingul Läänemaa Toiduringluskapp. „Selle vahejuhtumi kohta ei ole meie poole keegi pöördunud, ma ei oskagi midagi täpsemalt öelda,” ütles MTÜ Läänemaa Toiduringluskapp juhataste liige Kätlin Ilves.

Praegu on püsti tõstetud toidukapp kinnitatud koormarihmaga lähedalasuva puu külge. Toidukapi õblukesed jalad on kruvidega kinnitatud kivisillutise külge. „Kivisillutus ei ole väga hea, torm oli tõmmanud kivid lahti. Ja kapi päikese-paneel on kui puri seal peal,” nentis Ilves. „Meil käivad linnaga läbi rääkimised, kuidas kappi stabiilselt kinnitada. Ilmselt on vaja kapialune pind valada betooni ja kapijalad sinna kinnitada.”

Haapsalu postkontori ja A&T elektritriipe vahel avati toidukapp mullu mai keskel. Toidukappi saavad soovijad panna kodus üle jääva toidu, ning need, kellel on vaja, saavad kapist toitu võtta.

Päikesepaneelidega toimiva kapi paigaldus läks maksma üle 5000 euro, kapi paigaldamist toetasid Haapsalu uksetehas, Haapsalu linnavalitsus, Rootsi kogudus Brödet, Alexela, Sunly ja eraisikud.

● LÜHIDALT

Läänerannale annab laenu Luminor

Ainsa pakkujana annab Luminor Lääneranna vallale üle kaheksa miljoni euro laenu, et ehitada Lihulasse uus koolimaja.

„Läks hästi, pakkumisi oli küll ainult üks,” märkis Lääneranna vallavanem Ingvar Saare (Isamaa) Lääneranna vallavolikogu istungil neljapäeval. Lääneranna vallavalitsus kiitis Luminori pakkumuse heaks. „Põhimaksed on suuremad, intressikulu väiksem,” ütles Saare istungil.

Saare pidas võimalikuks, et selle arvelt oleks võimalik lõpuni viia ka ehituse teine etapp ehk koolimaja ümbruse korrastamine, mille jaoks esialgu raha ei olnud.

„Arvestasime koos euriboriga neli protsenti, aga saime 3,5 protsenti,” ütles Lääneranna majandusjuht Urmas Osila Lääne Elule.

„Maast leitud raha. Tipp-topp,” ütles Lääneranna vallavolikogu liige Tiina Lobja istungil.

Lääneranna vallavalitsus laenab kümneks aastaks üle kaheksa miljoni euro Lihula uue koolimaja ehitamiseks ja olemasolevate laenude refinantseerimiseks.

Valla eelarvestrateegia järgi prognoosis kohalik omavalitsus laenu tagasimakseks ligi 400 000 eurot aastas, Osila sõnul tuleb tagasimakse oluliselt väiksem, aga ta ei osanud öelda, kui palju väiksem.

Lihula uus koolimaja peaks valmima järgmiseks õppeaastaks.

Kaie Ilves

Lääneranna paneb vana viinapoe oksjonile

Lääneranna vallavolikogu otsustas neljapäeval, et Lihula peatänaval õigeusu kiriku varemete kõrval asuv kortermaja koos hoovimajaga müüakse enampakkumisel maha.

Kahekorruseline hoone koos madala hoovimajaga läheb oksjonile alghinnaga 35 000 eurot. „Majanduskomisjon arutas ja toetab endise viinapoe müüki,” ütles Lääneranna vallavolikogu majanduskomisjoni esimees Hardi Pikkmetts istungil.

Alkoholi- ja muusikaitsevõrre kohuste ajala lõpuni. Hiljem tegutses seal käsitööpood. Praegu on poeruumid kasutuseta. Ühes korteris elatakse sees, muinsuskaitse all olevas hoovimajas ei ela kedagi.

Muinsuskaitsevõrre asuvas kaheksa pisikeses korteris hoones pole vett ega kanalisatsiooni.

Kaie Ilves

Hanila muuseum läheb oksjonile

Lääneranna vallavolikogu otsustas neljapäeval, et Hanila muuseumi hooned müüakse maha.

Seitsme poolt- ja kolme vastuhäälega otsustas volikogu panna mõlemad hooned oksjonile alghinnaga 25 000 eurot (kokku 50 000 eurot). Üks volinik jäi erapooletuks.

„Seal väga vähe käiakse,” põhjendas muuseumi müüki Lääneranna vallavalitsuse liige Jane Mets istungil. „Seal ei ole tingimusi, mis peaks muuseumil olema.”

„Majanduskomisjon arutas ja toetas valla vara müüki,” ütles Lääneranna vallavolikogu majanduskomisjoni liige Hardi Pikkmetts istungil. Samal istungil otsustasid volinikud, et edaspidi tegutseb vallas Lääneranna muuseum, mis asub Lihula mõisas. Varem oli asutuse nimi Lääneranna muuseumid (Lihula ja Hanila muuseumi ühisnimi). „Jääb üks muuseum ja seega ei saa see olla mitmuses,” ütles Mets istungil. „Mitmusest saab ainsus.”

Kaie Ilves

Elektrilevi investeerib Läänemaale 2,9 miljonit

Sel ja järgmisel aastal plaanib Elektrilevi investeerida Läänemaale 2,9 miljonit eurot ning uuest aastast luuakse rikete kiiremaks lahendamiseks Läänemaale operatiivbrigaadid.

Investeeringuga lisandub Läänemaale 9 km maakaablit, 77 km ilmakinlat õhuliini ja neli alajaama, teatas Eleringi väliskommunikatsiooni spetsialist Reti Meema. „Sellele lisanduvad veel tootjaliitumiste investeeringud,” ütles ta.

Kui varem oli Meema sõnul fookuses peamiselt varustuskindlus, siis nüüd on lisandunud ka pinge kvaliteet, hajatootmise toetamine, elektrisõidukite laadimine jne. „Investeeringuid planeerides peab Elektrilevi kõigi nende tingimustega arvestama ja planeerima tuleviku võrk,” ütles Meema.

Veel sel aastal investeerib Elektrilevi Läänemaale 1,6 miljonit eurot. Meema sõnul oodatakse külmemat ilma, et maa muutuks

kõvemaks – see võimaldaks raskete masinate objektidele ligi saada. Sel aastal tehakse suuremaid töid Vormsis, Panga ja Suure-Ahli, Puskja ja Sepaküla kandis ning Nõmme külas.

Järgmisel aastal on Elektrilevil plaanis Läänemaale investeerida 1,3 miljonit eurot. Siis on peatähelepanu Noarootsi poolsaarel, Paralepa ja Uuemõisa kandil. Tuleval aastal ehitatakse keskpinge võrgus välja 6 km ulatuses maakaabelliini, asendatakse 17 km paljasjuhtmelist õhuliini kaetud juhtmega õhuliini vastu. Nende tööde käigus demonteeritakse 25 km paljasjuhtmelist õhuliini ja asendatakse kolm alajaama. Madalpinge võrgus ehitatakse välja ühe kilomeetri ulatuses maakaabelliini, asendatakse 18 km paljasjuhtmelist õhuliini õhukaabli vastu. Samuti demonteeritakse 19 km paljasjuhtmelist õhuliini ning asendatakse kolm alajaama.

Uuest aastast luuakse Läänemaale rikete kiiremaks lahendamiseks operatiivbrigaadid ning võrgu ehitus- ja hooldusüksused. Meema selgitas, et praegu osutab Elektrilevile nii Läänemaal kui ka mujal Eestis operatiivteenust, võrgu hooldust ja ehitust partnerettevõtte. Uuest aastast luuakse operatiivbrigaadid aga Elektrilevi koosseisus.

„On väga oluline, et igas piirkonnas on operatiivbrigaadid, kes reageerivad esimestena rikele ning sealabi saame lahendusega jõudsalt vähendada. Näeme vajadust luua ka võrgu hooldus- ja ehitusüksus, kes hakkab paiknema Läänemaal ning kes saab võtta enda kanda Läänemaa võrgu ehituse ja hoolduse ning vajadusel ka rikete likvideerimise kriisiolekordades,” sõnas Elektrilevi juhataste esimees Mihkel Härm.

KAIRE REILJAN

Hea läänlane!

Õeldakse, et andmisrõõm on suurem kui saamisrõõm. Kohe kätte jõudev advent on just sobiv aeg röömustada selle üle, et saad teha kellelegi head. Iga päev kuuleme uudiseid sellest, kuidas elu muutub järjest keerulisemaks. Nii on meie kõrval järjest rohkem ka lapsi, kelle jõulud tulevad nukramad, sest nende vanemate rahakott ei võimalda teha kingitusi. Et ka nende laste silmad jõuluõhtul säraksid, korraldab Lääne Elu kolmandat korda heategevuskampania, kus lugejate abiga täidetakse kehvemates oludes kasvavate laste jõuluringitused.

Kingisoovid on kokku kogunud Haapsalu linnavalitsuse lastekaitsetöötajad, kes toimetavad kingid ka lasteni.

Aidake meil aidata!

Tänutundega
Kaire Reiljan,
peatoimetaja

Aitame täita laste jõulusoovid!
Kui tahad anda oma panuse laste jõulusoovide täitmisel, siis kirjuta aadressil info@le.ee või helista telefonil 473 1111 ja anna meile teada lapse nimi, kellele soovid kingituse teha.
Kingitusi ootame pakitult 13. detsembrini
Lääne Elu toimetusse
Posti 30, Haapsalu.

Annabel
6
interaktiivne nukk
või loom (võib olla koer, kass, hobune jne)

Reiko
4
puldiga auto
või monster

Kris
1,5
talve-kombinesoon
pikkus 86

Camilla
4
nukk

Älis
5
ratastega
hobune puldiga
(kõik, mis on hobustega seotud)
või puldiauto

Adeele-Marie
8
suur karu/jänes
või suur padi;
binokkel

Kert-Cristopher
14
kalastustarbed

Daniel
10
must või sinine
Nike või Adidase
koolikott

Reena-Lisete
5
Jenga mäng, nukuvoodi,
ehed

Carl Trevor
12
Nike või Adidase
must või sinine
dressipluus
(suurus 146/152)

Kerdo
16
kalastustarbed:
silikoonlandid,
Slideri landid
(suurus 7) ja
ridvarull

Viktorija
13
juukse- ja
nahahooldus-
vahendid

Jaagup-Siim
16
ujumisprillid

Isabella
6
auto

Greete-Sofia
6
magnetklotsid,
ehed,
nukuvoodi

Eliis
5
ratastega hobune
puldiga (kõik, mis on
hobustega seotud)
või puldiauto

Cris-Robin
13
mänguri kõrvaklapid
(mustad,
mikrofoniga)

Keron
7
monster
puldiauto

Ats
15
Xbox One
mäng

Ranno
6
puldiga auto
või monster

Hardin
1,5
traktori- või
loomaraamat

Ron-Eric
5
arendav
mänguasi

Kermo
10
väravavahi
kindad

KEELETARK

Modernismus keele alal – Anna Haava

Sel aastal möödus 160 aastat Juhan Liivi sünnist, samal, 1864. aastal sündis ka Anna Haava. Lisaks sellele, et Haava oli tuntud luuletaja, tegeles ta veel tõlkimisega. Muuhulgas tõlkis ta eesti keelde Anderseni muinasjutte.

Tõlkijana põhjustas Anna Haava ühe sõna propageerimise tõtu pahameeletulva. Rahvaluuleteadlane Matthias Johann Eisen kritiseeris Haava Anderseni muinasjuttude tõlget ajakirjas Eesti Kirjandus (1914). Eisen: „Modernismus keele alal katsub Anna Haava J. Aavikuga võistelda.”

Milles siis Haava modernismus seisnes? Anna Haava kasutas asesõna *tana* (naissoost tema).

Anna Haava.

WIKIPEDIA

„Metsluikedes” on lause „Luiged asusid sinna tana lähedale maha ja lennutasid oma suuri, walgeid tiibu.”

Mida aga arvas *tanast* Johannes Aavik? Aaviku meelest polnud naissoost „tema” jaoks asesõna kasutuselevõtt sugugi mitte naeruväärne, küll polnud ta kindel, kas just *tana* on ikka see õige. Aaviku arvates sobinuks naissoost „tema” tähendusega sõna pigem luulekeelde.

Anna Haava rõhutas, et ta on *tana* rahva suust mitmel korral kuulnud. Haava nentis, et *tana* jäi talle „meeltekambri alale” ja talle tundus, et eesti keeles oleks hädasti vaja niisugust eristavat

asesõna, sest pidev nimisõnade kordumine, vahetegemise võimaluse puudumine „mõjub mõnes kohas, nagu oleksime väiksed lapsed, kes asesõnu veel ei oska tarvitada”. Anna Haava tunnistas, et on ka varem murdesõnade esiletoomise ja uute loomisega „patustanud”.

Haava kirjutas, et kirjanikud on „kohustatud, mõnikord otse sunnitud, mõnda mis rahvakeeles tarvitusel, kirjakeelde ühendama, vahest ka mõnd uut sõna looma, või uut urba mõnele vanale sõnatüvele külge liitma”. Seda „kohustust” järgivad autorid ka 21. sajandil.

MONIKA UNDO

Lääne Elu 35. sünnipäeva-aasta puhul vaatame tagasi, mis teemad on päevakorral olnud 5, 10, 15, 20, 25, 30 ja 35 aastat tagasi.

„Taastame Läänemaa”, 16. november 1989

Kallid läänlased. Kas saab helilisemalt öelda ühe palju kannatanud Eestimaa rahvakilli kohta? Vaevalt küll. Proovige öelda: haapsallased, raplalased – keel läheb suus keerdu ning külma ilmaga ei saagi neid sõnus suust. Kui läänlased, siis peaks olema ka Läänemaa. Kus ta on? Võõras võim on Läänemaa tugevasti rasinud. Ta on kiskunud Läänemaa tükki tükki ja isegi nime peljanud.

On aeg taastada Eestimaal tema ajalooline haldusjaotus, sealhulgas ka Läänemaa. Aluseks võiks võtta 1939. aasta seis, mil Eesti oli iseseisev ja sõltumatu.

„Politsei katseväljakutse”, 17. november 1994

Politsei jõudis nelja minutiga kohale, kogesid tüleile öhtul noorte juristide klubi liikmed, kui klubi külalised, Lääne politseiprefekti eestvõttel prooviväljakutse korraldati. Enne seletas prefekt, kuidas politseinikud väljakutse puhul tegutsema peavad. „Ainuke asi, milles politseikorrapidaja eksis, oli see, et ta ei tutvustanud end telefonis nimeliselt,” kiitis klubi juhendaja Sven Nõmmisto. Neli minutit pärast teate andmist võttis prefekt Vahur Kivistik kolm politseinikku vastu linnavalitsuse juures, kuhu oli „sisse murtud”. Eksam õnnestus.

„Kureveres nähti ufosid”, 16. november 1999

Kureveres eile pärastlõunal bussi oodanud mehed nägid veerand tunni jooksul taevas seitset tundmatut lendavat objekti. „Seitse objekti, punane jutt taga. Nägid välja nagu reisilennukid,” rääkis üks meestest, Andres Tael. Kell 16.15 bussipeatusse jõudnud ja seal bussi oodanud mehed nägid algul kolme, veidi aja pärast aga juba seitset objekti. Silinderjad lendavad objektid, punane jutt sabas, jäid Kureverest läände, Matsalu poole.

„Ridala vallavolikogu keeldus Haapsalu linnaga liitumisest”, 18. november 2004

Ridala vallavolikogu otsustas mitte arutada liitumisküsimusi Haapsaluga, sest Ridala valla elanikud oleksid igal juhul liitumise vastu. Ridala vallavolikogu esimehe Aare Tamme sõnul jagas volikogu liikmete enamus seisukohta, et kuna Ridala elanikud liitumist ei soovi, pole linna-rahvast mõtet tööühimade moodustamisega eksitada.

„Lossiplatsi jõulukuused võiksid kasvama jääda”, 17. november 2009

Selle aasta jõulupuu Lossiplatsil võib jääda viimaseks, kui linlased annavad linnavalitsusele loa loobuda iga-aastasest jõulupuust Lossiplatsil. „Sel aastal jõulupuun tuleb,” kinnitas linnakeskkonna peaspetsialist Triin Tarv. Ta lisas, et linnavalitsuses on olnud arutlusele mõte loobuda jõulukuuse raumist ja otsida muid võimalusi, kuid linlaste arvamust teadmata ei julge nad sellist otsust langetada.

Triin Tarv selgitas, et kaalumisel on mitu alternatiivset võimalust. Näiteks võiks linna jõulupuuks ehtida suure kuuse raudteejaamaeisel platsil. Teiseks võiks kuskile istutada nii suure kuuse kui kannatab ja hakatagi seda linna jõulupuuks kasvatama.

„Haapsalu võib koondada kõik lasteaiajuhitud”, 18. november 2014

Haapsalu linnavalitsus võib kulude kokkuhoiu nimel koondada kõigi lasteaedade juhitud, asendades nad konkursil valitava ühe juhatajaga. Lääne Elule teadaolevalt sedavõrd radikaalselt plaani teostama ei hakata, selle asemel liidetakse esialgu kahe lasteaia juhtimine. Praegu pole teada, millise lasteaia juhataja saab enda juhtimisse veel ühe lasteaastuse. Muudatus lasteaedade juhtimises on üks osa nn haridusastutuste reformipaketis, mida Haapsalu aselinnapea Liina Põld teisipäeva öhtul linnavolikogu saalis tutvustab.

„Krahviaia tenniseklubi uuendamine takerdus rahapuudusse”, 16. november 2019

Suurejooneline projekt, mis nägi ette Haapsalu Krahviaia klubihooone ja väljakute rekonstrueerimist ning külalistemaja ehitamist, peatati. Lisaks kahele uuele koolimajale kuluvale summale hoiab Haapsalu linn varuks omaosalust, mida läheb vaja jalgpallihalli ehituseks.

Tenniseväljakute haldaja Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ juht Tarmo Tuisk tõdes, et esialgu tuleb tenniseklubil leppida sellega, et järgmiseks hooajaks, mil tähistatakse Haapsalu tennise 90. aastapäeva, saab ära teha vaid pisku. „Haapsalu laenukoormus on nii suur, et me ei saa laenu võtta,” nentis Tuisk. Jutt käib veidi väiksemast summast kui miljon eurot.

SISUTURUNDUS

Voogedastus- ja teleteenuste valik võtab silme eest kirjuks?

Teleteenuste turul valitseb tihe konkurents – eri teenusepakkujad püüavad vaatajatele pakkuda mitmekülget ja kaasahaaravat meelelahutust. Kuigi välismaiste teenusepakkujate pakutav võib tunduda põnevam kui kodumaine, tasub mees pidada, et ka siinsed teenusepakkujad pakuvad maailmatasemel välismaist ja originaalset kohalikku sisu ning võimalusi, mida mujalt ei leia.

Teleteenuse pakkuja Home3

Home3 on teleteenus, mille teeb unikaalseks asjaolu, et telepilt ulatub satelliidi kaudu ka kõige kaugematesse Eestimaa piirkondadesse, sest see ei sõltu kaabli ega mobiililevi olemasolust. Tänu kasutatavale tehnoloogiale tagab Home3 suurepärase vaatamiskogemuse ning sul ei ole vaja tunda muret puuduliku või nõrga interneti pärast, mis võib mõjutada telepildi kvaliteeti. Antenni paigalduse ning teenuse seadistamise pärast ei pea sa muretsema, sest tänapäeval on satelliitantennid niivõrd kompaktsed, et ei riiva silma, ja mis veelgi parem – kogunud Home3 tehnikud paigaldavad ja seadistavad teenuse ning standardpaigalduse eest ei pea sa midagi tasuma!

Home3 teleteenust saad mugavalt nautida oma kodus olevast telerist satelliitantenni ning digiboksi abil. Kui soovivad telekanaleid, filme või sarju vaadata näiteks nutiseadmest, nii kodus kui ka liikvel olles, siis laadi alla Go3 äpp ning naudi oma lemmiksaateid mugavalt olenemata sellest, kus parasjagu viibid. Nimelt saad Home3 teenusega ligipääsu ka Go3-le – näiteks Home3 paketiga „Kodu” saad vaadata Go3 paketi „TV ja Filmid” olevat sisu. **Liitudes Home3-ga, saad kaks teleteenust ühe kuutasu eest ja sul on võimalik nautida Home3 TV-teenust oma kodus olevast telerist ja samal ajal vaadata Go3 sisu nutitelefoni, tahvli, arvutist või nutitelerist!**

Home3 TV-teenuse valikus on kolm paketti: „Starter”, „Kodu” ja „Kodu+”. Pakett „Starter” on suurepärase valik neile, kes otsivad taskukohast meelelahutust. Pakettis on valik peamistest meelelahutuskanalitest, sealhulgas Eesti kanalid, filmikanal Viasat Kino ning mitmeid uudiste-, laste-, teadus- ja loodussaadete kanalid. Home3 paketi „Starter” tellijad saavad Go3 äpi abil vaadata oma põhipaketi telekanaleid mugavalt meelepärast nutiseadmest, mis võimaldab nautida meelelahutust nii kodus kui ka liikvel olles.

Home3 kõige populaarsem pakett „Kodu” pakub mitmekülget meelela-

hutat kogu perele. Paketti kuuluvad populaarsed Eesti kanalid, mitmed filmi- ja spordikanalid nagu Go3 Films, Viasat Kino Action, Go3 Sport 2 ning uudiste-, laste-, teadus- ja loodussaadete kanalid. Lisaks nimetatud telekanalitele sisalduv pakett „Kodu” Go3 paketi „TV ja Filmid”, mis avab ukse laiadele valikule tele- ja filmisisu, pakudes nii põnevaid kui ka harivaid vaatamiselaamusi.

Kui armastad mitmekesist meelelahutust ning soovid kõikvõimalike uudistega kursis olla, siis on pakett „Kodu+” just sulle! See on üks suurima kanalite arvuga üle õhu levivad pakette Eestis, mis pakub kõike, mida üks tõeline meelelahutuse nautija võiks soovida. Enam ei pea muretsema, et õhtuks ei leia sobivat filmi või saadet, sest lisaks Home3 paketi „Kodu+” sisalduvatele kanalitele saavad selle paketi kasutajad ligipääsu ka Go3 paketi „Kõik Hinnas”, millega on võimalus vaadata Discovery+ kanaleid!

Go3 televisioon

Võrreldes teiste teenusepakkujatega, on **Go3 televisioon** Eesti turul ning Baltikumis olnud lühemat aega, kuid vaatamata sellele väga soojalt vastu võetud. Novembri algusest alustasid Go3 ja Netflix koostööd ja nüüd on võimalik nautida nii Go3 kui ka Netflix sisu ühe tellimusega!

Go3-st leiad üle 50 telekanali, originaalsarjad, eestikeelse kommentaari spordiulekanded, reklaamivabalt parimad seriaalid nii meilt kui ka mujalt maailmast, Hollywoodi kassahitid ja põnevad dokumentaalfilmid ning lastesisu, mis on eestikeelse pealeluge misega. Möödunud aastal jõudis Go3-e laialdane HBO sisu ja seega saad muuhulgas vaadata selliseid menukaid sarju nagu „Seks ja linn”, „Pärijad” ja kauaoodatud Batmani universumi sarja „Pinguin”. Alates aasta algusest saab **Go3 Extra Sport** vahendusel vaadata maailmaklassi tasemel sporti nagu Ing-

lismaa kõrgliigat, UEFA Meistriliigat, Vormel-1 ja palju muud. Go3-st leiad ka **Discovery+** telekanalid Eurosport 1 ja 2, TLC, Discovery ning põnevast sisu **Discovery+** ulatuslikust videoteegist. Lisaks Netflixile, HBO-le, laiadele spordivalikule ja Discovery+-ile leiab Go3-st **Paramount+** vahendusel mitmeid Paramounti filme ja sarju, CBSi ja Showtime'i populaarseid sarju ning laste lemmikanimatsioone nagu „Käpapatruil” ja „Käsnakalle Kantpüks”.

Go3 pakettide valik on lai, et saaksid omale valida just selle, mis kõige paremini su ootustele vastab. Go3 pakettide hinnad on alates 7,99 kuus. Kui soovid **Go3 ja Netflix kimbopaketti**, siis nende pakettide hinnad on **alates 17,99 kuus**.

Nutitelefoni ja tahvli Go3 sisu vaatamiseks laadi alla Go3 rakendus, süle- ja lauaarvutis saad teenust kasutada veebibrauseris. Kui soovid nutitelerist Go3 sisu vaadata, ava telerisse installeeritud Go3 rakendus või laadi see telerisse oma telerirakenduste poest. Kui Sul ei ole nutitelerit, saad Go3 teenust kasutada kas Go3 digiboksi või Google Chromecasti seadme abil. Lisaks sellele, et saad Go3 sisu nautida üle interneti, saad omale meelepärast sarju ja saateid ka oma **nutiseadmest alla laadida** ning seejärel **vaadata neid ilma internetiühendusega!** Go3 on ideaalne valik, kui vajad telepilti enam kui ühte seadmesse, sest Go3 saad vaadata samal ajal kahest seadmest korraga. Kui vajad telepilti ka kolmandasse seadmesse, siis saad seda teha Go3 digiboksi abil.

Uutele liitujatele on meil suurepärase eripakkumise – **Home3 „Kodu” pakett koos piiramatu 4G internetiga vaid 24,99 kuus (tavahind 37,99 kuus)** ning anname hinnagarantii, et paketi kuutasu ei muutu järgneva 24 kuu jooksul. Usume, et see lahendus aitab oma rahaasju paremini planeerida ning arvestades Home3 paketi „Kodu” ja 4G interneti tavahinda, on võimalik kahe aasta jooksul säästa 312 eurot.

Reisimuljed Yucatáni poolsaarelt

8. osa

TARVO VALKER
ornitoloog

Holbox

Aeg Yucatáni poolsaarel möödus linnutiivul. Märkamatu oli aeg kolmenädalase reisi viimase sihtkoha Holboxi avastamiseks.

Cozumelist tagasi tulles teeme kiire peatuse Cancúnis, kus tagastame oma rendiauto. Samast läheme kohe ka Holboxi viivale bussile. Sinna sõidavad pisikesed ekspressbussid, kuhu mahub korraga kuus-seitse inimest. Sõit on kiire ja mugavas bussi tuleb mul uni kohe peale. Pärast poeletunni uinakut avan korra silmad ja märkan kohe teepervel naerupistrikku – taas enda jaoks uut linnuliiki. Pärast seda olen igaks juhuks ärkvel.

Kes on kunagi Yucatánis käinud, sellele on Holboxi saar tõenäoliselt tuttav. Tegu on turistide seas väga populaarse sihtkohaga. Fotode põhjal on tegu maalilise paigaga ja sinna on turistikultüüsi regulaarsele busse- ja praamiühendusele kerge minna. Holboxi eraldab mandrist umbes kümne kilomeetri laiune laguun. Kui pikkust on Holboxil üle 40 km, siis laiuust vaid veidi üle kilomeetri.

Holbox on taas üks sellistest sihtkohtadest, mille puhul ei saa kümneaastaste reisikirju uskuda. Jutud rahulikust ja vähestest turistidega Holboxist on möödunud. Praegu jõuab saarele väga palju turiste. See on kindlasti väga hea uudis sealsetele söögi- ja majutuskohtadele. Paraku toob suurenenud turistide arv saarele kaas ka probleeme.

Ühe seesuguse tunnistajaks oleme enne Holboxist äratulekut ka meie. Nimelt ei suuda kanalisatsioonitorustik nii suure inimeste hulga toime tulla. Meie saarel peatumise ajal tõuseb tugeva tuulega merevee tase, mis tähendab, et torustikust tulvab kogu vesi tänavale.

Meie viimasel Holboxis veedetud päeval hakkabki vesi välja tungima ja tolmatavatest tänavatest saavad mõne tunniga jõed. Meie hotelli hoovis, kus veel lõuna paiku muretult võrkiiga lamassime, loksab ühtäkki põlvkõrgune vesi.

Järgmisel hommikul on kohalikud elanikud ja ettevõtjad uputuse tagajärgi likvideerimas. Suurem osa poode ja kohvikuid on suletud. Need vähesed söögikohad, mis kergemini pääsesid, on rahvast täis. Saarelt ära saamiseks sadamasse kondivatel inimestel on sogane vesi üle põlve ja seljakotid pea kohale tõstetud.

See ei tähenda siiski, et Holboxis poleks olnud tore ja põnev. Rannad on kaunid ja lastega olemiseks mõnusad. Kõige meeldejäävamaks saab aga öine retk randa. Nimelt on Holbox kuulunud bioluminesentsi poolest. See tähendab elusorganismide iseseisvat võimet helendada. Kindlasti on paljud lugejad elus kohanud jaaniussi. Holboxi rannas helendab niimoodi fitoplankton, millega on kaetud suur osa rannalähedasest merepinna. Kuuvalgel ööl on see üks äärmiselt võimas vaatepilt. Kindlasti tasub saarel puhkajal sellest osa saada.

Kuigi Holboxis oli suur rõhk rahulikuma rannapuhkusele, sai lindudele samuti tähelepanu pööratud. Kõige meeldejäävamad olid kindlasti Ameerika käärnokad. Need on väga omapärase välimusega tiirulaadsed linnud. Nimelt on nende kalatoiduliste lindude alanokk oluliselt pikem kui ülanokk. Ja erilist nende nägemisse lisas fakt, et Ameerika käärnokast sai minu 1000. linnuliik, keda vabas looduses kohanud olen.

Aedkardinal.

TARVO VALKER

● LOODUS PANEB ISE ASJAD PAIKA

Tarvo Valker: ilvesejahti lubades oleksime peagi Euroopas ainsad

Looduskaitaja Tarvo Valker ütleb, et pole küttimise vastane, kuid ilvesejahti lubamist ta siiski mõistlikuks ei pea.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Suurkiskjate küttimiseks väljastatavad load on viimastel aastatel väga palju kirgi kütitud – kahel aastal on MTÜ Eesti Suurkiskjad vaidlustanud kohtus keskkonnaametilt väljastatud hundijahiload ja nüüd käib vaidlus ilvesejahti lubamise üle.

Ilvest pole Eestis küttida tohtinud viimased kümnekond aastat, kuid jahiseltside surve soovitab keskkonnaagentuur anda seljahihooajal välja 52 ilvesejahtiluba. Piirkondlike küttimissoovituste järgi tuleks kümme luba Läänemaale. Keskkonnaametilt on lõpliku otsuse tegemiseks aega paar nädalat.

Ilvesejahti teemal haaras Läänemaal elav looduskaitaja Tarvo Valker sule ja kirjutas ilveste kaitseks arvamus, mis avaldati Postimehes.

Mis sundis teid ilveste kaitseks kirjutama?

Kirjutis oli ajendatud sellest, et oktoobris arutas keskkonnaamet kokku kutsutud suurkiskjate koostöökogu, milline on seis meie kolme suurkiskja arvukuse ja milline võiks välja näha nende küttimine.

Karu ja hundi puhul oli kõik ootuspärane. Ilvese puhul oli ootuspärane, et arvukus on kasvanud ja saavutanud esimest korda soodsat taseme. Üllatuslik oli aga, et keskkonnaagentuur teeb ettepaneku – keskkonnaamet peab selleks küll andma veel omapoolse loa – sel aastal lubada ilveste küttimine. Ilves pole meil jahiloom olnud 2014. aastast. Pärast seda on üksikud erandjuhud saanud loa, aga peale 2016. aastat pole Eestis ühtegi ilvest lastud.

Ootamatu oli samm just seetõttu, et eraldi sai üle küsitud, kas ilveste arvukuse suurenemisega on tekkinud mingid kahjud, mille pärast peaksime arvukust reguleerima. Aga neid kahjusid ei ole. Näiteks läinud aastal ei teatanud ükski lambakasvataja, et ilvesed oleks lambaid mardnud või et nad oleks tulnud hoovi lemmikloomi mardma.

Kuigi mõnel juhul vist kahtlustati, et murdja võib olla ilves?

Jah, üks neid üksikuid juhtumeid võib olla, aga on selge, et sellises mahus nagu teised suurkiskjad ilves kahju ei tee. Sellisel tasemel kahjustustest, nagu karu käib mesitarusid lammutamas või hundid kariloomi kimbutamas, me kindlasti rääkida ei saa. Ühe või kahe nuhtlusisendi laskmise korralda-

miseks on keskkonnaametil alati võimalik anda eriluba.

Paar aastat tagasi anti eriluba Kiidevas, kus ilves käis ja mürdis kasse. Ilves kadus küll loa saamise ajaks ära, aga see oli näide, et tehniliselt oleks võimalik ka praegu mõni problemaatiline üksikisend maha lasta. Selleks ei ole lausline ilvesejaht Eestis vajalik.

Miks siis ilveste küttimise ettepanekuga praegu välja on tulnud?

Siin on kaks selget eristuvat asja. Üks on kindlasti see, et suurulukite küttimissoovitusi andva keskkonnaagentuuri ulukiseire osakonna inimestel on väga tugev jahinduslik taust. Kui jätta kõrvale suurkiskjad, on see viinud absurdi, et näiteks põdra puhul pole jahiseltsid suutnud keskkonnaagentuuri antud küttimissoovitusi kolm-neli aastat täita. Jahimehed ütlevad juba ise, et me ei tohi nii palju põtru küttida. Miks siis riik annab sellised küttimissoovitused?

Teine, miks ilvesejahti praegu välja tulla, on kaudselt samuti jahindusega seotud. Ilvese põhitõit on metskits, kelle arvukus on natuke alla läinud. Siin tekib jahimeeste ja inimeste huvide konflikt. Selle asemel, et öelda, et aasta-kaks me nüüd ise metskitse ei lase ja laseme nende arvukusel kosuda, minnakse seda teed, et ilveseid on liiga palju ja nad söövad meie kitsed ära. Looduses pole võimalik, et üks kiskja sööb oma saaklooma ära – enne läheb kiskja arvukus alla.

Ilvesejahti luba soovib saada seitse jahindusnõukogu.

Ilvesejahti luba on himustatud juba paar-kolm aastat ja jahiseltsid on küttimisest kindlasti väga huvitatud. Eestis pole kümme aastat ilvesejahti olnud ja selle aja jookul on tulnud suured ilusad loomad – seda saab trofeeturismina Lääne-Euroopast tulnud jahituristidele päris kõrge hinnaga müüa. Ilmselt ei jää need ilvesed kohalikele meestele, vaid müüakse kalli raha eest maha jõukale välituristile.

Kirjutasite arvamuse, et ilvest vaadata tuleb loodusturistidele ja jätta maha hulga raha. Sama teeb ju ka jahiturist.

Seda kindlasti, aga vahe on selles, et loom jääb elama ja teda saab mitu korda vaadata. Lisaks eetilisele pool, et kas Euroopas haruldase liigi eluga kauplemine on eetilise.

Mis üldse jahinduse puhul silma torkab, on, et ülejäänud Euroopa, kes veel ei ole ilvesejahti keelustanud, on sinna liikumas. Ka Soomes läks asi kohtusse ja sellisel kujul jahti, et anname igal aastal lube välja, on kohus peatanud. Täna on teada, et ka Rootsis läheb ilvesejaht kohtusse. Läti võttis ise paar aastat tagasi vastu otsuse, et nad keelavad ilvesejahti ära. Enne oli ta seal jahiloom.

Kui hakkaksime ilvesejahti lubama, siis õige pea oleksime Euroopas ainsad.

Ilveseid on rohkem näha ja neid on ka auto alla jäänud. Kui suureks ilvese arvukust Eestis hinnatakse?

Riik lähtub sellisest näitajast nagu pesakondade arv. Aasta tagasi oli pesakondade arv natuke üle 80, nüüd hinnatakse, et on kuskil 103. Arvan, et laias laastus on ilveseid Eestis 800–900, kuigi seda on raske väga täpselt öelda.

Rohkem nähakse neid sellepärast, et ilveste arvukus on praegu kõrgem kui siis, kui jaht ära keelati. Aga kindlasti on arvukus madalam kui 15 aastat tagasi, kui oli ilvese arvukuse absoluutne tipp.

Üks põhjus, miks neid rohkem nähakse, on, et ilveste inimpeglikkus on kadunud, sest neid ei kütitata. Kui on järjepidev küttimine, on loom ettevaatlikum. Praegu ringi liikuvatel ilvestel pole mälestust, et inimene on see, kes võib tema elu iga hetk ära lõpetada. Sellepärast on nad läinud inimene suhtes usaldavamaks.

Aga kui näiteks karu, kui ta inimest enam ei kardab, võib ühel hetkel minna ohtlikuks, siis ilvese puhul seda pelgama ei pea.

Kas ilves ei ründa inimest?

Selleks, et ilves inimest ründaks, peaks olema väga ekstreemne olukord. Seda võib teha linnas nurka aetud loom, aga ega ilves oma 20 kilo juures ole puuma ega tiiger.

Teistest suurkiskjatest rääkides käib elav arutelu ka hundijahhi teemal. Mis on hundi puhul jahimehe huvi teda küttida? Teda ju süüa ei saa.

Hundi puhul on üks asi talupidajate huvi ja teine trofeejaht. Inimeste puhul näen, et nõukogude ajal on väga tugevalt pealuuse juurdunud, et kõik need loomad, kes vähegi tahavad süüa samu asju, mida inimene, on meie jaoks paha. Hunt sööb põtru, ilves metskitse, samuti kõik kalatoidulised – küll on hülged paha, küll kormoranid. Inimestel on kange himu nende arvukust alla suruda.

Looduskaitaja Tarvo Valkeri sõnul on linnud...

Kas hunte kütitakse liiga palju?

Hundijahhi on palju keerulisem, sest siin ei põrku enam ainult kaks huvirühma – looduskaitse ja jahindus –, vaid tuleb näha ka teisi osapooli.

Saam täiesti aru, et hundid tekitavad kahju kariloomadele ja kuigi hunt ei ole Eestis inimest rünnanud juba mitusada aastat, saan aru hirmutundest, kui hunt päise päeva ajal küla vahel ringi jookseb.

Ma ei kuulu kindlasti nende hulka, kes ütleb, et hunt peaks olema Eestis lauskeelu all. Omatehtet küsimus on, kas küttimiskvoodid, mis on päris kõrge, on õigustatud.

Pigem peaks üle vaatama, kas andmete kogumine on täpne ja usaldusväärne – et teame täpselt, kuidas huntidel läheb, palju neid on ja palju neid aastas ära kütitame. Kas see arv pole liiga kõrge.

Karjakasvatuse puhul peaks rohkem mõtlema, kas kasutame fonde, mis aitavad kahju ennetada. Piirkondlikult on enam-vähem teada, kus on suurem hundirünnakute võimalus. Et seal kasutataks hundikindlaid aedikuid ja spetsiaalselt treenitud koeri. Tänapäeval kasutatakse mujal Euroopas juba väga peent tehnikat – karjakoortel on kaelarühmad, mis saavad karjapidajatele mobiiltelefonile signaali, kui koera puls lähed üles ja ta hakkab haukuma. Enamasti pole see kari ju mitmesaja kilomeetri kaugusel, tihti piisab, et karjapidaja teab, et midagi toimub, ja saab kiiresti reageerida.

Saaksime hundikindlate aedikute ja koertega kokkupõrkekohti natuke vähendada. See on ka üks koht, kuhu oleks võimalik mõistlikumalt rohkem riigi ressurssi panna.

Eesti naaberrigid ilvesejahti keelustamas.

KAIRE REILJAN

Et kahjude kinni maksmise asemel toetada hundikindlate aegade ja koerte soetamist? Jah, et neid kahjusid ei tekiks.

Hundi puhul peaks tegema põhjaliku analüüsi. Meie hundijaht on praegu suunatud üldarvukuse reguleerimisele, aga selle kõrval peaks rohkem vaatama, kas kütmine aitab oodatud leevendust tuua.

Hunt on karjaloom ja karjal on juht. Kui kogenud karjajahi maha laseme, kannatab kogu karja võimekus metsas jahti pidada. Lõhutatud struktuuriga kari hakkab suurema tõenäosusega otsima kergeimat saaki. Esmajärjekorras võib tunduda, et vähem hunte tähendab vähem rünnakuid, kuid praktikas need asjad nii mustvalged ei ole.

Kas suurkiskjatest on tõusnud ka karude arvukus?

Karude arvukus on kohe kindlasti tõusnud. Seda on ka Läänemaal näha. Kui paarkümmend aastat tagasi oli siin karu nägemine kõva sündmus, siis nüüd nähakse lausa Haapsalu külje all.

Karu on kindlasti selline loom, kes, kui tal üldse inimpelgust ei ole, suudab minna inimese suhtes üsnagi küllaltki üleselevaks. Mitte et ta hakkaks kohe inimest taga ajama, aga tean näiteks, et Ida-Virumaal, kus karude arvukus on kõrge, võib karu tulla aeda õunu sööma. Ega ta ära pruugi minna, kui teedki ukse lahti. Enamasti on karud küll hästi pelglikud, aga nooremapoolset karu ei pruugi alati inimese eest plehku panna. Looduses, kui just ei ole halba õnne, et ema poegadega peale kõnnib, paneb karu kindlasti putku.

Põhiline, kus karu võib ohtlikuks saada, on et ta aetakse talveunest üles.

Praegu tundub, et jahimeeste ja looduskaitsete vahel on lepitamatu vaen. Kuidas leida nende vahel tasakaalu?

See on huvitav. Tänapäeva looduskaitset vaadates on see meeletu, kui palju on keskkonnaametil ühe aasta jooksul looduskaitsealaseid kohtujuhtumeid. Töötasin ise looduskaitstes umbes 20 aastat tagasi ja ka siis oli vaidlust, erimeelsusi ja vastuseisu, aga need lahendati alati laua taga ära ja leiti kompromiss. Praegu on see läinud kuidagi hästi vastandlikuks.

Keskkonnaameti puhul on muretekitav, et otsustuspoliitika looduse kaitsmisel suhtes on hästi ettevaatlik. Mitte ettevaatlik midagi lubama, vaid just looduse säästmise suhtes. Ollakse hirmul, et pole piisavalt argumente midagi ära keelata — näiteks suvist raiet ajal, kui linnud pesitsevad.

Karujahi juurde tagasi tulles – halduskohus juba tunnistas, et keskkonnaameti karulubade väljastamine on olnud sellisel kujul ebaseaduslik ja vajab ümbervaatamist. See on murekoht, kuidas see pool saaks paremaks.

Praegu, kui riigil on väga piiratud ressurssid, koormame ametnikke, kes peavad kogu aeg oma seisukohta kohtus kaitsma, saatma kohtule selgitusi ja kohal käima. Kõik need õigusabikulud lähevad ka maksumaksjale midagi maksma. See tundub väga ebamõistlik ressurssikasutus.

Arvan, et mingites küsimustes peaks amet julgelt otsustama ja nii, et need asjad kohtusse ei lähe.

Kas oskama paremini põhjendada?

Jah. Kui küttemislube väga lõdvalt andame, olen täiesti kindel, et mingilt maalt teeb Euroopa

kohus otsuse, et see on ebaseaduslik ja kahju tuleb tagantjärele hüvitada. Näiteks metsaraie-tega on Euroopa kohus mõnele liikmesriigile trahvi määranud.

Millest suurkiskjate puhul populatsiooni tõus ja langus sõltuvad?

Suurkiskjatel on kõigil oma selge saakobjekt. Ilvese põhiline saakloom on metskits. Kui kitsi on palju, on ilvestel palju süüa ja hakkama saavad ka nõrgemad või nooremad, vähese elukogemusega loomad. Kui kitsi jääb väheks, võtab ilves metsast selle, kellest tal jõud üle käib ja kelle ta kätte saab: valgejänesed, metskanalised. Väiksema jahikogemusega või nõrgemad loomad ei suuda neid kätte saada ja väikesemaid loomi peab sagedamini kätte saama. Kitse murrad maha, kolm-neli päeva sööd ja järgmise kolm-neli päeva on hooleta. Ilves vajab keskmiselt nädalas ühe kitse, siis on ta kenasti konditsioonis. Väikest saaki peab aga õnnestuma pidevalt kätte saada. Loomad, kes ei ole nii osavad, jäävad nõrgemaks ja suremus suureneb. Nii jääb ilveseid vähemaks ja sellega väheneb kütmissurve.

Eelmine kord läks ilvese arvukus nii madalale sellepärast, et ühelt poolt oli ilveseid palju ja nad söid palju kitsi ära, aga siis tuli kaks lumerohkete talve, mis olid kitsedele hästi rasked ja lisaks oli metskits inimese jahiloom. Nii muutus kits haruldaseks ja siis oli ka ilves neljaviis aastat väga madalseisus.

Nüüd hakkab ilvese arvukus jõudma tagasi sennamaale, kus see oli enne suurt kukkumist. Praegu on ka metskitsede arvukus madal. Uruijad on öelnud, et kui me Praegu ilvest ei kütiks, siis ilvese arvukus sel talvel kindlas-

ti enam ei tõuseks, vaid hakkaks langema, sest kitsi pole. Loodus paneb asja paika. Ilvese ja kitse omavahelise arvukuse suhte osas inimese sekkumist vaja ei ole, see toimib väga hästi.

Kui ilvesed on nälgas, pole neil kommet minna maja ümber lambaid murrada, vaid nad võtavad saagi ikka metsast. Mingil ajal hakkasid ilvesed murrada kährikuid ja sellega tuli kärntõbi, mis nõrgestas ilveseid.

Kas põtrade arvukus on langenud küttemise tõttu?

On mitmeid teooriaid. On täheldatud, et vasikate suremus on hästi suur. Arvatakse, et äkki on hunte ikkagi arvatust natukene rohkem ja nad keskenduvad põdralehmade kõrval vasikate murrumisele.

Kindlasti on väga suur osa ikkagi kõrge kütmissurve. Kui juba jahiseltsid räägivad, et nad ei suuda kvooti täita ja ütlevad, et kvoodi täitmiseks oleks nad pidanud maha laskma kõik jahi käigus nähtud põdrad, siis see näitab, et midagi on paigast ära.

Arvatavasti on seal ikkagi ka metsandussektor lobitööd teinud. Praegu on olnud väga intensiivne raie ja noorendikke on suhteliselt palju. Ja et noorendikele ei tekiks metsakahjusid, on pandud ebamõistlikult kõrgeid küttemisnormid.

Jahimehed räägivad ka ise, et põtrodega on praegu kehvad lood. Kindlasti tuleks kütmissurvet mõneks aastaks väga palju tagasi tõmmata. Aasta tagasi kutsus jahimeeste selts oma kodulehel jahimehi üles, et peame seda pikas perspektiivis vaatama. Mulle tundub, et põdrajahiks on ülimalt suureks jäänud metsandussektori, mitte jahimeeste huvi.

Katarine Rosalie epistlid

142. osa

AIDI VALLIK
kolmnist

Epistel reeturite saatusest ja kuritegudest paralleelmaailmas

Mu armas rahvas, kas mäletate veel meie meeste ja Valgussõdalaste hulgas toimunud Suurt Reetmist, kus mitmed tuntud liikmed jonnit pärast erakonast välja astusid, kui neil ei lubatud EKRE-le Püha Perekonna asemele mingit muud juhatust valida? Ma juba toorkord ütlesin, et need rumalad mehed näitavad nüüd ise selgesti, kes nad on ning kes neid käsutab, ja et nende saatuse pikemas perspektiivis saab olema kurb.

Valgussõdalaste hulgas välja langenud sõdalane hakkab oma hinges väga kiiresti kasvutama Pimedust. Selle käigus saab ta tihtipeale mitmesuguste halbade ja kurjade tegude toimepanijaks, rääkimata sellest, et oma madalate vibratsioonidega tekitavad niisugused inimesed ebakõlaseid ja hirmunud meelt terves oma ümbruskonnas. Nad on lõpuks otsekui marionetid kõrgemate kurjuse olemuste käes. Ning ühel hetkel me ei saa kahjuks neist enam rääkida kui inimestest. Nii kohutav on see allakäik, mis valgusest ära pöördunud Valgussõdalasele osaks saab! Ning seda sellepärast, et just neilt, kellel on eriline side Universumi loova väe ja Valguse jõuga, nõutakse selle kasutamist ainult kõige täiuslikumal moel, ning vastupidise tegevuse korral kogevad nad kõige valusamat vastutust ja karistust.

Ma kahjuks ei tea, mu armas rahvas, kui palju on veel laskuda Jaak Valgel oma allakäigutrepil. Kahjuks näib, et kosmiline kurjus on juba tema tajusid ähmananud ja arusaamisi moonutanud. Selle tunnistuseks on just hiljuti meedias arutatud juhtum, kus tema, endine Valgussõdalane ja EKRE liige, tulistas Falgi pargis oma stardipüstolist hullunult igas suunas ja karjus tundmatutes keeltes needusi. Paraku enne, kui politsei kohale jõudis, oli Valge oma vaenlaste hävitamisega ühele poole saanud ning läks pärast tolles ilmas korda saadetud veresauna rahuliku südamega Valli baari viskinapse võtma.

Kohale saabunud politsei paraku ei näinud selle kohutava juhtumi tegelikku pilti. Nemad ei näinud kümneid risti-rästi maas lebavaid stardipüstolist surnuks tulistatud eraisikuid, kes olid lihtsalt elanud oma tavapärase elu, kuni Kurjus sirutas kosmos sügavustest nende järele oma jaheda käe. Marionett Jaak Valget tõmmati nõõridest ning mees tegi peaaegu automaatselt oma osa. Pärast avalikkuse eest õigustas ennast veel pealegi.

Ja kahjuks ei teegi politsei talle midagi, sest need kümned inimesed langesid Valge laskudest surnuna maha meie kõige lähemas paralleelmaailmas, vaimude ilmas, teisel pool – kuidas keegi aga soovib seda nimetada. Fakt on, et maatriksi poolt pimestatud inimsilmad ei ole suutelised sinna teisele poole nägema, ja selle tõttu nad ütlevadki kõik praegu, et kuritegu ju ei toimunud ja keegi ei saanud ju viga. Aga see oli nii ainult meie pool! Teisel pool oli viga väga palju! Ja see mõjutab meid täiesti otseselt, sest nii nagu seal, nii ka siin, ja nalja pole siin mitte mingisugust.

Selle tulistamisega näidati meile, Headuse poolle võitlevatele jõududele, kuidas viha ja kurjuse must laik meie kohal järjekorrale suurenes. Ning veelgi enam – sellega näidati meile, et nüüd ongi käes aeg, mil me peame olema väga, väga tähelepanelikud ja valvsad, sest EKRE reetnud vale-Valgussõdalasi täitma hakanud Pimedus on jõudnud üle kriitilise punkti, millest edasi võib oodata kõike, absoluutselt kõike.

Mina, mu armas rahvas, soovitsin nüüdsest alates eriettevalmistuseta inimestel hoolikalt vältida endistele EKRE liikmetele lähenemist. Kogu see kamp, kes on sealt välja astunud, on ennustamatu ja surmavalt ohtlik. Ja teises ilmas võib ka harjavaras mõnes käes osutada hoopis kuulipildujaks, nii et stivariik mingit süüd kellelgi näe ja ka ohvreid mitte, vähemalt mitte esialgu. Ja kui ükskord nägema hakkavad, siis ei jõua ära kahetseda.

Mu armas rahvas, selles olukorras võib muidugi veel juhtuda ka kõige võimatum ja kõige uskumatum – atentaat mõnele Püha Perekonna liikmele või juhtivale Valgussõdalasele. Pole üldse välistatud, et Kurjus kasutaks neid reetureid väga meelsasti just niisuguse teo toimepanemiseks, mis halvaks meie mehi kõige suuremal määral. Ja just sellepärast me ei tohi lasta sellel plaanil korda minna!

Sellepärast ma kordan sulle, mu armas rahvas: jälgigem väsimatult, ega ole näha kuskil luusimas mõnd kunagist EKRE liiget, näiteks Ruuben Kaalepit või Jaak Madisoni, ja kui on, siis mis on neil käes, mis mõtted neil peas? Jälgigem neid hoolega, mu armas rahvas – sest need reeturid käivad nüüd ringi tiksumate pommide-na ja me peame olema kõik valmis ennetama nende rünnakut.

Olen sellel katsumusrohkel ajal koos sinuga, mu armas rahvas. Ja mõistagi sekkun ma toimuvasse ka maagilisel tasandil, andes endast kõik, et siduda need reeturid kindlatesse energeetilistesse koidikutesse, nii et nad ei saaks oma musta programmi täitma asudagi. Kuid kuni selle võidupäevani me vajame üks-teise abi! Ühiselt päästame Eesti seegi kord!

Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

HINGEDEAEG

TEAD JU KÜLL, ET HINGEDEAJAL
ON HINGEDEL TEISELT POOLT
HIRMSASTI VAJA
TULLA JA VAADATA, MIS ME SIIN TEEME,
KUIDAS MEIL LÄHEB JA KAS ON KA LEEMED
NING PUDRUD SÄTTITUD LAUDADE PEALE,
SIIS HINGEDEL TULLES OLEKS MEIST HEA MEEL.

MUUL AJAL JU HINGI VÄGA EI HULGU.
NEMAD JÄLGIVAD HOOLSASTI AASTA KULGU
JA ONGI NOVEMBRIKUUS RÄNDETEEL,
VAHEL LUIGEDKI MINEMATA ON VEEL.
AGA HINGEDEAJAL – OLE HEA,
KUI SA NATUKENEGI VAHTI PEAD,
SIIS NÄED, KUIDAS HINGED ON SIIN JA SEAL
JA HÕLJUVADE IGA NURGA PEAL.

ÜTLE TERE JA ÄRA PABISTA,
KUI SEINA SEES NATUKE RAGISTAB.
TEAD JU KÜLL, ET HINGEDEAJAL
HINGEDEL MÕNIKORD TULLA ON VAJA.

LASTESUDOKU

		5	1				
	3			4			
6							2
3							6
	4				6		
		6	2				

SUDOKU

9			4		7			6
				5				
		7	8		6	3		
5	9						7	8
1								3
7	8						1	4
		5	9		8	7		
				2				
6			1		3			9

PLANEET	PUUDE-LANGETUS	GIIGA-	RAAMATU AUTOR FOTOL	AUDI MUDEL	JÄRV PÕHJA-AMEERIKAS	PILDIKAST	... ASHILEVI	ALEVIK	LÄMMASTIK	FENÜÜL-AMMIIN	LUMEVALL	...KAART	1000.	KAUNIDUS	KASAHSTANI RAHA	VAHE-VOKAAL		
KOOPAKE			SIHT-ASUTUS															
PAPÜÜRUS-LAEV		NÕUDMIS-TEGA TÖÖ-KATKESTUS RAVIMI TOORAIN							ASESÖNA				...TOLSTOI JÄRELEVAVE TRUKISTE, FILMIDE JM ÜLE					
G. VERDI OOPER				MAA JA ... RIIVAMINE				SIINUS					TOONA					
MÕLA			ISTMIK				MUDA-AUK							GALLIUM				
NORD		...KORD TÄHELE-PANU			ALEV HARJU-MAAL KÄES						KONTRAHT				KAINESTUS-MAJA	OSAKOND HAIGLAS ...KOHANE RIBI RIDA LÜHEMAT TEED PIDI PUHANG ÜKSIKLANE		
END. KREIDIASUTUS								MUISTNE							KAELAEHE		EIRAMA, MITTE HOOLIMA	
KANGE TUISK								ÜHEND-KUNINGRIIK									RV MAAN-TEEVEDU HÖLLANDUS	
ULTRA-VIOLETT			KAKS ESINEJAT			EESTI KROON ÜRO ALL-ORGANI-SATSIOON				APETIT				ELU-			RÜDI	
SAKSA K EESSÖNA			TEIE						NOBEELIUM				TÖÖKAS PÄEVA-KORRAST MAAS			SONI	KARDINA-PUU OSA	
...KIRI		EMERIIT-KATOLIKU VAIMULIK	HÜÜE LASTE MÄNGUDES VALD HAR-JUMAAL		NIINIME-TATUD TOBI		NAATRIUM KESKKONNA-HOIDLIK				VARRAS			ETTE KANDMA			VÄLIS-VÄLJAS-	KELVIN PALVE LÕPETUS-SÖNA HALDUS-ÜKSUS
TANTAAL			EESTI KIRJANIK EESTI HELILOOJA			ÕINE TEGE-VUS LOBUS-TUSASUTUS-ES ITAALIA LIIR							TERETUS-SÖNA				AUDIO-VIDEO-SILMI-PIMESTAV	
PUHKPILL				PERSOON					EESTI KIRJANIK							LÄBI NINA HÄÄLTSEMA INGLISE K EESSÖNA		
EESTI NÄITLEJA, LAVASTAJA				ROOTSI KROON-PRINTSESS REEDE								RIIK EUROOPAS					LUUVILI	
PEA- VÕI SUURLINN							JÄRV PÕLVA-MAAL											EHK
																		TEAT. TEGEVUSE EELNE OLEK

Eelmise nädala vastus: krimsilmad said õiguskaitsse.

E 18. november

00:20 Kirjandusministri juures
00:45 Klass: elu pärast 01:45
Õõlilkooli rännakud 02:45 ERR.
ee uudised 05:45 Ringvaade
06:45 Terevisioon
09:10 Terevisioon
11:30 Prillitoos 12:30 Artur ja
Nelli 12:45 La Promesa 13:45
31. jaoskond 14:05 Reisile mi-
nuga. Jaan Tätttega Vilsandil
14:35 Looduses Simon
Reeve'iga 15:35 Südameasi
16:30 Öne 13 17:00 Aktuaalne
Kaamera 17:05 31. jaoskond
17:30 La Promesa
18:25 IT-vaatlik 18:30
Aktuaalne Kaamera 19:00
Ringvaade 20:00 Mis värvi on
majandus? 20:30 Osoon 21:00
Aktuaalne Kaamera 21:30 Sport
21:40 Välisilm
22:10 Venemaa, Hiina, Iraan –
impeeriumide revanš
23:45 Isa Brown

00:05 Mauritaanlane 02:40
Saatuslik naine 04:40 Naabri-
prika 05:35 Postimees.ee 06:00
Reporter+ 06:30 Telehommik
09:05 Vötsaga Lähis-Idas 09:35
Telehommik 12:25 Võimsad
naised. Marina Kaljurand 13:25
Kodus ja vööril 13:55 Roaldi
retked Eestis. Rongiga üle 14:55
Mägipäästjad 15:55 Armastuse
hind 16:55 Lena Lorenz: Täiesti
üheselt mitte ühene 18:00 Naab-
riplika 19:00 Reporter 20:00 15
küsimust 20:30 Kuuuriija 21:30
Õhtu! 22:30 Meie aasta Hiinas
23:15 Chicago politseijaoskond

00:50 Eradetektiiv Magnum
01:50 Riviera 02:55 Kolmekas
04:30 TV3 uudised 05:00 Kaks
Kanget Kaukaasias 06:00 TV3
uudised 06:30 Uudishimulik
George 07:00 Spidey ja tema
imelised sõbrad 07:35 Jänku
Juss 07:45 Jänku Juss 07:50
Kõrgede torm 09:05 Võidustu-
dio 10:05 Kahevöitlus 10:45
Su nägu kõlab tuttaval 13:35
Võimalik vaid TikTakis 14:00
Minu saladus 15:05 Sajandi
armastus 16:15 Kirgedes torm
17:25 Kaks Kanget Sovietistanis
18:30 Kahevöitlus 19:00 TV3
uudised 20:00 Märgetud Eestis
21:00 Alo 21:30 Raport 22:00
Sicario

01:30 Kultuuristuudio. Arutelu
01:55 Tartu aknad, mu arm
02:05 Repressioonide laulud
03:07 ERR.ee uudised 07:00
Mutihärä Mutik 07:10 Pira-
aditar ja Capitan 07:20 Pips ja
Popi 07:30 Lepatriinu ja Musta
Kassi imelised lood 07:50 Minu
rüütel ja mina 08:05 Pörsas
Peppa 08:10 Karu Karla 08:15
Pörsas Peppa 08:20 Angelo
reeglid 08:30 Anna ja sõbrad
08:35 Rantšo 09:00 Ringvaade
10:00 TeadusEST 10:30
Meelte sagedus Amazonases
11:00 Südamed 11:45 Noorte
Eurovisioon 13:45 Ukraina
stuudio 14:20 RZA. 30 aastat
hitte 15:20 Klaabu, Nipi ja Tige
Kala 15:30 Ninjakunstnik 16:00
Peeter Paani uued seiklused
16:20 Loomalood 16:25 Kapten
Stella 16:30 Ella, Oscar ja Huu
16:40 Vägev värk! 16:45 Anna ja
sõbrad 16:50 Pips ja Popi 17:00
Indiaanipoiss Yakari 17:10
Mutihärä Mutik 17:25 Pörsas
Peppa 17:30 Lepatriinu ja Musta
Kassi imelised lood 17:50 Angelo
reeglid 18:00 Luise ja Oliver
18:10 Lotte 18:15 Lotte 18:20
Sisenemine keelatud! 18:45 Tead-
usEST 19:15 Kultuuriuudised
19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Tagasi väljakule. UEFA
Rahvuste liiga 2024/25
20:00 Antiikmaailma
suurvöimud
20:55 Eesti muusrid
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:35 Jalgpalli Rahvuste liiga
20:50 Välisilm

T 19. november

00:30 Ringvaade 01:35 Süda-
measi 02:25 Ajavaod. Ärimehed
02:54 ERR.ee uudised 05:45
Ringvaade 06:45 Terevisioon
09:10 Terevisioon 11:30 Maa-
hommik 12:15 Osoon 12:45 La
Promesa 13:40 31. jaoskond
14:00 Reisile minuga Vilsandi
tulotorn, tondid ja laulud 14:35
Alpimaja 15:35 Südameasi
16:30 Öne 13 17:00 Aktuaalne
Kaamera 17:05 31. jaoskond
17:30 La Promesa 18:30
Aktuaalne Kaamera 19:00
Ringvaade 20:00 Impulss 21:00
Aktuaalne Kaamera 21:30 Sport
21:40 Esimene stuudio 22:05
Pärast pidu 22:55 Plektrum
23:40 Ringvaade

00:15 Versailles 01:20 Valelikud
vörgutajad 02:15 Naabriplika
03:10 Chicago politseijaoskond
04:05 Versailles 05:10 Posti-
mees.ee 05:30 Reporter 06:30
Telehommik 09:05 15 küsimust
09:35 Telehommik 12:25 Kuuu-
riija 13:25 Kodus ja vööril 13:55
Roaldi retked Eestis. Seenefa-
naatidud 14:55 Mägipäästjad
15:55 Armastuse hind 16:55
Lena Lorenz: Uus algus
18:00 Naabriplika
19:00 Reporter
20:00 15 küsimust
20:30 Täistund
21:30 Öhtu! 22:30 Krimi
23:00 Chicago politseijaoskond

00:40 Depoo 19 01:40 Apollo
11 03:40 Alo 04:15 TV3 uudised
05:10 Kirgedes torm 06:00 TV3
uudised 07:00 Spidey ja tema
imelised sõbrad 07:35 Jänku
Juss 07:50 Kirgedes torm 09:05
Vöidustuudio 10:05 Kahevöitlus
10:45 Kolmekas 12:25 Alo
12:55 Märgetud Eestis 14:00
Minu saladus 15:05 Sajandi
armastus 16:15 Kirgedes torm
17:25 Suletud uste taga
18:30 Kahevöitlus
19:00 TV3 uudised
20:00 Sotid Selgeks
20:30 Laser
21:30 Näoga mööda asfalti

01:45 Hämarad alleed
02:05 Päeva püük
02:35 ERR.ee uudised
07:00 Mutihärä Mutik 07:10
Lotte 07:15 Lotte 07:20 Pips
ja Popi 07:30 Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood 07:50
Loomalood 07:55 Pörsas Peppa
08:00 Luise ja Oliver 08:10
Sisenemine keelatud! 08:35
Peeter Paani uued seiklused
09:00 Ringvaade 10:00 Teadus-
EST 10:30 Borneo töölaager
11:00 Südamed 11:55 Coldplay
kontsert São Paulus 13:50
Mis värvi on majandus? 14:20
Leping saatanaga. Vahur Kersna
vestleb sportifilosoof Paavo
Kivisega 14:50 Suurmeistrid
15:10 Tuled akendes
15:20 R2 Minilaiv 15:30 Ninja-
kunstnik 16:00 Peeter Paani
uued seiklused 16:20 Puooni
lood 16:30 IdeeFix 16:40 Vägev
värk! 16:45 Anna ja sõbrad
16:50 Pips ja Popi
17:00 Indiaanipoiss Yakari
17:10 Mutihärä Mutik
17:25 Pörsas Peppa
17:30 Lepatriinu ja Musta Kassi
imelised lood
17:50 Angelo reeglid
18:00 Floor paneb reeglid paika
18:10 Kui ma suureks saan
18:20 Sisenemine keelatud!
18:45 TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised
19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Tagasi väljakule. UEFA
Rahvuste liiga 2024/25
20:00 Antiikmaailma
suurvöimud
20:55 Eesti muusrid
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:35 Jalgpalli Rahvuste liiga
20:50 Välisilm

K 20. november

00:40 Südameasi 01:35
Ajavaod. Ärimehed 02:00
02:54 ERR.ee uudised 05:45
Ringvaade 06:45 Terevisioon
09:10 Terevisioon 11:30 Öne 13
12:00
Eesti mäng 12:45 La Promesa
13:40 31. jaoskond 14:05
Reisile minuga. Jaan Toomikuga
Haapsalus 14:30 Maahommiku
lood. Monica del Norte kunsti- ja
käsitöökodus 14:45 Pärast pidu
15:35 Südameasi 16:30 Öne
13 17:00 Aktuaalne Kaamera
17:05 31. jaoskond 17:30 La
Promesa 18:30 Aktuaalne Kaa-
mera 19:00 Ringvaade 20:00
Sport 21:40 Esimene stuudio 22:05
Pärast pidu 22:55 Plektrum
23:40 Ringvaade

00:00 Versailles 01:05 Valelikud
vörgutajad 02:00 Naabriplika
02:55 Chicago politseijaoskond
03:50 Versailles 04:55 Posti-
mees.ee 05:30 Reporter 06:30
Telehommik 09:05 15 küsimust
09:35 Telehommik 12:25 Naised
vormis 13:25 Kodus ja vööril
13:55 Roaldi retked Eestis.
Rekanaiste karavan 14:55 Mägi-
päästjad 15:55 Armastuse hind
12:25 Täistund 13:25 Kodus
ja vööril 13:55 Roaldi retked.
Eestis. Keskturu luigelau 14:55
Mägipäästjad 15:55 Armastuse
hind 16:55 Lena Lorenz: Uus
algus 18:00 Naabriplika 19:00
Reporter 20:00 15 küsimust
20:30 Naised vormis 21:30
Õhtu! 22:30 Žiguliga isamaal
23:00 Chicago politseijaoskond

01:05 Rahva teener 01:35 Ra-
hva teener 02:10 Roomaja 04:15
TV3 uudised 05:10 Kirgedes
torm 06:00 TV3 uudised 07:00
Spidey ja tema imelised sõbrad
07:35 Jänku Juss 07:50 Kirgedes
torm 09:05 Võidustuudio 10:05
Kahevöitlus 10:45 Meisterkõk
11:50 Kuhu nad kadusid? 12:55
Laser 14:00 Minu saladus
15:05 Sajandi armastus 16:15
Kirgedes torm 17:25 Suletud
uste taga 18:30 Kahevöitlus
19:00 TV3 uudised 20:00 Suur
lotokolmapäev. Rooside söda
21:00 Võimalik vaid TikTakis
21:30 Minu IKEA kodu 22:30
Rannavalve

00:20 Rimini 02:10 Antiikmaa-
ilma suurvöimud 03:00 Borneo
töölaager 03:35 ERR.ee uudised
07:00 Mutihärä Mutik 07:10
Indiaanipoiss Yakari 07:25
Pips ja Popi 07:30 Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood 07:55
EST 10:30 Borneo töölaager
11:00 Südamed 11:55 Coldplay
kontsert São Paulus 13:50
Mis värvi on majandus? 14:20
Leping saatanaga. Vahur Kersna
vestleb sportifilosoof Paavo
Kivisega 14:50 Suurmeistrid
15:10 Tuled akendes
15:20 R2 Minilaiv 15:30 Ninja-
kunstnik 16:00 Peeter Paani
uued seiklused 16:20 Puooni
lood 16:30 IdeeFix 16:40 Vägev
värk! 16:45 Anna ja sõbrad
16:50 Pips ja Popi
17:00 Indiaanipoiss Yakari
17:10 Mutihärä Mutik
17:25 Pörsas Peppa
17:30 Lepatriinu ja Musta Kassi
imelised lood
17:50 Angelo reeglid
18:00 Floor paneb reeglid paika
18:10 Kui ma suureks saan
18:20 Sisenemine keelatud!
18:45 TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised
19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Tagasi väljakule. UEFA
Rahvuste liiga 2024/25
20:00 Antiikmaailma
suurvöimud
20:55 Eesti muusrid
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Päeva püük 22:00 Kõik ja
Eva 22:45 Kõik ja Eva
23:35 Öelus

N 21. november

00:35 Südameasi 01:25
Ajavaod. Ärimehed 02:15
Esimene stuudio 02:21 ERR.ee
uudised 05:45 Ringvaade 06:45
Terevisioon 09:10 Terevisioon
11:30 Hommik Anuga 12:45
La Promesa 13:40 31. jaoskond
14:05 Kohtumine tundmatuga
15:35 Südameasi 16:30 Öne
13 17:00 Aktuaalne Kaamera
17:05 31. jaoskond 17:30 La
Promesa 18:30 Aktuaalne Kaa-
mera 19:00 Ringvaade 20:00
OP 20:55 Märdi ja Oti Tartu
2024 kultuurikalender 21:00
Aktuaalne Kaamera 21:30 Sport
21:40 Esimene stuudio 22:05
Loodud kestma 22:35 Looduses
Simon Reeve'iga
23:35 Pealtnägija

00:00 Versailles 01:05 Valelikud
vörgutajad 02:00 Naabriplika
02:55 Chicago politseijaoskond
03:50 Versailles 04:55 Posti-
mees.ee 05:30 Reporter 06:30
Telehommik 09:05 15 küsimust
09:35 Telehommik 12:25 Naised
vormis 13:25 Kodus ja vööril
13:55 Roaldi retked Eestis.
Rekanaiste karavan 14:55 Mägi-
päästjad 15:55 Armastuse hind
12:25 Täistund 13:25 Kodus
ja vööril 13:55 Roaldi retked.
Eestis. Keskturu luigelau 14:55
Mägipäästjad 15:55 Armastuse
hind 16:55 Lena Lorenz: Uus
algus 18:00 Naabriplika 19:00
Reporter 20:00 15 küsimust
20:30 Südamesoov 21:30 Öhtu!
22:30 Jälg 23:00 Chicago polit-
seijaoskond

01:10 Dünastia 02:10 Kuradi
kõri 03:15 Suur lotokolmapäev.
Rooside söda 04:15 TV3 uudi-
sed 05:10 Kirgedes torm 06:00
TV3 uudised 07:00 Spidey ja
tema imelised sõbrad 07:35
Jänku Juss 07:50 Kirgedes torm
09:05 Võidustuudio 10:05
Kahevöitlus 10:45 Suur lotokol-
mapäev. Rooside söda 11:50
Eluga Hispaaniasse 12:55 Kaks
Kanget Kaukaasias 14:00
Minu saladus 15:05 Sajandi
armastus 16:15 Kirgedes torm
17:25 Suletud uste taga
18:30 Kahevöitlus
19:00 TV3 uudised
20:00 Kaks Kanget Kaukaasias
21:00 Kätemaksukontor
22:05 Viha, mida me kanname

00:00 Metsik Lõuna 02:15 Koh-
tunikud tule all 03:05 Päeva püük
03:39 ERR.ee uudised 07:00
Mutihärä Mutik 07:10 Piraadi-
tar ja Capitan 07:25 Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood 07:45
Väike noid Zouk 07:55 Pörsas
Peppa 08:00 Kõlakoguja 08:05
Lehm Ideefix 08:15 Pörsas Peppa
08:25 Sisenemine keelatud!
08:45 Piraaditar ja Capitan
09:00 Ringvaade 10:00 Teadus-
EST 10:30 Borneo töölaager
11:00 Südamed 11:50 Impulss
12:50 Antiikmaailma suurvöimud
13:40 Karu kool 13:50 Esimene
stuudio 14:15 Ohtlik lend 15:15
R2 Minilaiv
15:20 Ramsese vembud
15:30 Ninjakunstnik
16:00 Rantšo
16:25 Kõlakoguja
16:30 Väike noid Zouk
16:40 Väike täitsa suur pois
16:45 Anna ja sõbrad
16:50 Pips ja Popi
16:55 Lehm Liselotte
17:00 Piraaditar ja Capitan
17:10 Mutihärä Mutik
17:20 Pörsas Peppa
17:30 Lepatriinu ja Musta Kassi
imelised lood
17:50 Lammass Shaun
18:00 Neli ja pool sõpra
18:20 Muumioru lood
18:45 TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised
19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Borneo töölaager
20:00 Ben Fogle'i rännakud
Sotimaa saartel
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Nad muutsid Eestit
21:55 Tants + linn
22:00 Kultuuristuudio. Arutelu
22:30 Ülskord Hollywoodis

R 22. november

00:25 Ringvaade 01:25
Südameasi 02:15 Ajavaod. Äri-
mehed 02:45 Esimene stuudio
03:09 ERR.ee uudised 05:45
Ringvaade 06:45 Terevisioon
09:10 Terevisioon 11:30 OP
12:30 Maahommiku lood 12:45
La Promesa 13:40 31. jaoskond
14:00 Mu Salingeri-aasta
15:35 Südameasi 16:30 Öne
13 17:00 Aktuaalne Kaamera
17:05 31. jaoskond 17:30 La
Promesa 18:30 Aktuaalne Kaa-
mera 19:00 Ringvaade 20:00
Ainulaadne aastakäik 21:00
Aktuaalne Kaamera 21:30
Sport 21:40 Ridley 23:15 Sinu
uus sugulane 23:45 Route 66.
Ameerika kahel pool maanteed

00:00 Versailles 01:05 Valelikud
vörgutajad 02:00 Naabriplika
03:00 Chicago politseijaoskond
03:55 Versailles 05:05 Posti-
mees.ee 05:30 Reporter 06:30
Telehommik 09:05 15 küsimust
09:35 Telehommik 12:25 Südamesoov
13:25 Kodus ja vööril
13:55 Roaldi retked Eestis.
Jüulutaatide rännak
14:55 Mägipäästjad
15:55 Armastuse hind
16:55 Lena Lorenz: Laps või
töö? 18:00 Naabriplika
19:00 Reporter
20:00 Vötsaga Lähis-Idas
20:30 Reede ÖHTU Robiga!
22:00 Vastikud ülemused

01:10 Löks 02:10 Riviera 03:10
Kaks Kanget Kaukaasias 04:15
TV3 uudised 05:10 Kirgedes
torm 06:00 TV3 uudised 07:00
Spidey ja tema imelised sõbrad
07:35 Jänku Juss 07:50 Kirgedes
torm 09:05 Võidustuudio 10:05
Kahevöitlus 10:45 Löks 11:50
Kätemaksukontor 12:55 Kaks
Kanget Kaukaasias 14:00
Minu saladus 15:05 Sajandi
armastus 16:15 Kirgedes torm
17:25 Suletud uste taga 18:30
Kahevöitlus 19:00 TV3 uudised
19:00 TV3 uudised
21:00 Kolmekas
22:35 Äss mättasse

01:05 Kõik ja Eva 01:55 Plek-
trum 02:40 Päeva püük 03:09
ERR.ee uudised 07:00 Mutihärä
Mutik 07:10 Piraaditar ja Capi-
tano 07:25 Lepatriinu ja Musta
Kassi imelised lood 07:45 Väike
noid Zouk 07:55 Pörsas Peppa
08:00 Kõlakoguja 08:05 Lehm
Liselotte 08:15 Lammass Shaun
08:20 Anna ja sõbrad 08:30
08:45 Piraaditar ja Capitan
09:00 Ringvaade
10:00 TeadusEST
10:30 Borneo töölaager
11:00 Kuu – värav universumis
11:50 Meie 12:40 Terve suvi
13:10 Kultuuristuudio. Arutelu
13:35 Esimene stuudio
14:00 Sõprus võidab kõik
15:30 Operatsiooni Ai
16:00 Rantšo 16:20 Kõlakoguja
16:30 Väike noid Zouk
16:40 Väike täitsa suur pois
16:45 Anna ja sõbrad
16:50 Pips ja Popi
17:00 Piraaditar ja Capitan
17:10 Mutihärä Mutik
17:25 Pörsas Peppa
17:30 Lepatriinu ja Musta Kassi
imelised lood
17:50 Lammass Shaun
18:00 Neli ja pool sõpra
18:20 Muumioru lood
18:45 TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised
19:20 Aktuaalne Kaamera
19:30 Borneo töölaager
20:00 Ben Fogle'i rännakud
Sotimaa saartel
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Nad muutsid Eestit
21:55 Tants + linn
22:00 Arktikast Antarktikasse
22:30 Gilda

L 23. november

00:15 Ringvaade 01:15
Südameasi 02:05 Auschwitzi
tätveeriija 02:55 Ajavaod.
Ärimehed 03:28 ERR.ee uudised
07:00 Osoon 07:30 Töörö-
bikud 08:00 Heureka 08:30
Veetee 09:00 Elu võimalikkusest
maal 09:30 Öne 13 10:00
Maahommik 10:45 Sinu uus
sugulane 11:15 Pealtnägija
12:05 Kirjandusministri juures
12:35 Sõbrad muusikas. Karl
Madis ja Margus Martmaa 13:20
Hingedeae 15:05 Loodud
kestma 15:35 Midsomeri mõrvad
Surmte raamat 17:05 Pesu-
karud. Meisterlikud ellujääjad
18:00 Route 66. Ameerika kahel
pool maanteed 18:30 Aktuaalne
Kaamera 18:45 Eesti mäng
19:30 Saaremaal on zoo
20:00 Sinu uus sugulane
20:30 Öne 13
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:20 Sport. Sport
21:35 Auschwitzi tätveeriija
22:30 Proua Winterbourne

00:10 Gringo 02:20 Mängur
04:15 Jälg 04:45 Postimees.ee
05:00 Reporter 06:00 Dr. Nice
6 08:00 Kidzone lastehommik
10:00 Jälg 10:30 Hooaeg 11:00
Kodustil 11:30 Rooli võim
12:00 Liikleja 12:30 Täistund
13:30 Reede ÖHTU Robiga!
15:00 Minu elu viis 17:00 Suvi
Schwarzwaldis 19:00 Reporter+
19:30 Minu emps on kõvem
kokk kui minu ema 20:30 Papsid
21:30 McDonald ja Dodds
23:30 Heeringas Veenuse öäl

00:50 Vastuvöetud 02:50
Puhkus isadega 03:45 Ka-
hevöitlus 04:15 TV3 uudised
05:10 Kirgedes torm 06:00
Draakonid: Vöitlus saare nimel
06:30 Leo da Vinci 06:50 Leo
da Vinci 07:00 Nelly Jelly 07:30
Draakonid: Vöitlus saare nimel
08:00 Leo da Vinci 08:25 Jamie
Oliveri imelised panniroad 09:00
Jamie Oliveri imelised panni-
road 09:30 Naudime elu 10:00
Buduuaar 10:35 Nurgakivi 11:40
Kilu seljakotis 12:45 Kätemak-
sukontor 13:50 Märgetud Eestis
14:50 Laser 15:50 Midsomeri
mõrvad 18:00 Minu IKEA kodu
19:00 TV3 uudised 19:30 Rikkis
Ron 21:40 Pulmasöitlane

00:15 Kõik ja Eva 01:05 Cold-
play kontsert São Paulus 03:00
Laske mind Lavale 03:50 ERR.
ee uudised 07:00 Siimuke 07:05
Vahvad jänkud 07:10 Vegesauru-
sed 07:20 Numbriklotsid 07:25
Mustritud 07:30 Karumõmm
Pups 07:35 Tegus Timmu 07:40
Väike Ana teeb koerust 07:45
Väike Ana teeb koerust 07:55
Tuta asjad 08:00 Pörsas Peppa
08:05 Kõlakoguja 08:10 Muu-
mioru lood 08:30 Floor paneb
reeglid paika 08:45 NOVA 09:00
Helene, tõeline pruut 10:00 Suur
maalritöö 10:15 Lammass Shaun
10:25 Angelo reeglid 10:35 Neli
ja pool sõpra 11:00 Metsikud
koerad 11:50 100 spordihetke
11:55 Hind 12:35 Südamed
13:25 Südamed 14:15 Südamed
15:05 Südamed 16:00 Karavan
liigub edasi 16:15 Nad muutsid
Eestit 16:40 Mina ka 16:45
NOVA 17:00 Eva ja Adam 18:20
Laulupesa. Tormi ja tuulega
18:25 Angelo reeglid 18:30
Buratino tegutseb jälle 19:00
Lammass Shaun 19:05 Birgit
Tiismaa. Süüta laternad 19:10
NOVA 19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Bonus track 20:55 PÖFFI
kahksa ja pool 21:20 Laske
mind Lavale 22:05 Tüdrukud
rokis. Teie jaoks pole ma mingi
naine 23:25 Eesti kitarristide
suur Viisik

P 24. november

00:15 Metskapten 01:30 Pro-
fessor T. 02:20 ERR.ee uudised
07:00 Pesukarud. Meisterlikud
ellujääjad 08:00 Saaremaal
on zoo 08:30 Veetee 09:00
Prillitoos 10:00 Hommik Anuga
11:15 Ainulaadne aastakäik
12:10 Sukk, poolsada! 12:40
Eesti mäng 17, 10 13:25
Mustamäe tango 14:10 Ridley
15:40 Maahommik 16:25 Miss
Marple 18:00 Laste Ööilikoole
rännakud 18:30 Aktuaalne
Kaamera 18:45 Ukraina stuudio
19:15 Route 66. Ameerika kahel
pool maanteed 19:45 Mehed,
hakkame elama 20:30 Keel ja
kool 21:00 Aktuaalne Kaamera
Nädal 21:40 Sport. Sport 22:00
Professor T. 22:45 Midsomeri
mõrvad Küüend välja

00:00 Patune öö 01:55 Reede
ÖHTU Robiga! 03:20 Naabriplika
04:25 Vötsaga Lähis-Idas 04:55
Postimees.ee 05:30 Reporter+
06:00 Suvi Schwarzwaldis 08:00
Kidzone lastehommik – Käpapat-
rull 08:30 Kidzone lastehommik
– Bluey 08:40 Kidzone laste-
hommik – Bluey 08:50 Kidzone
lastehommik – Bluey 09:00
Kidzone lastehommik – Monster
High 09:30 Kidzone lastehommik
– Tom ja Jery 11:30 Kaks lõme
käd? 12:00 Papsid 13:00 Kord
majja 14:00 Roaldi retked 15:00
Südamesoov 16:00 Kaugele siit
17:00 Inga Lindström: Autor ja
mina 19:00 Reporter+ 19:30
Kuldvillak 20:05 Minu elu viis
22:05 Sinu,

Kui kodust kord laia maailma ...

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

JÄRJEJUTT

Seal oli võimalus paar sirtsu beetonkanalisse lasta ja ülalt kraanist külma vett vastu nägu panna, mis aga kõige parem oli – juua paar lonksu klooritatud vett. Ega muud seal teha polnudki, nagu kunagi pärast naljatatud sai. Kui kaob söömine, kaob muugi iseesest.

Sel korral oli asi naljast kaugele. Tagasi oma „kabinetti” ja need võimalused, need olemise variandid hakkasid kõik korduma. Ainult saatanlikult süvenev mõte, et uurija (hiljem sain teada, et major Rumberg) on mind sinna boksi unustanud. Ei, seal ei unustatud iial midagi. Kõik oli psühholoogiliselt läbi mõeldud, kuidas inimest maatas teha. Olen selle kõige juures unustanud, kas mulle midagi süüa ka anti. Justkui anti päevas tükki leiba, 200–300 gr, ja kruusitais leiget vett. Poleks ju ajalooliselt aus, kui anti, aga mina kirjutan, et ei antud. Igatahes kolmandal päeval lasti mind boksi välja ja toimetati kambris. Nagu ma hiljem kaasvangidelt kuulsin, oli minu boksis ol-

dud aeg lühike, võrreldes mõne teistega, kes pidid piinlema kuni kaks nädalat.

Ei-ei, Pagaris ei unustatud midagi.

7. kamber peaks minu arusaamise järgi asuma Pika tänava nurgal, Oleviste kiriku vastas. Sinna mind 1949. aasta novembri lõpupäeval sisse topiti. Kambris tuli jällegi vastu läbihingatud õhuleht, laes kumasid tuhmilt elektripirnid. Inimesed, trussikutes ja alussärkide väel, liikusid kui vaimud udUVines. Selle põrandapinna ja õhu kohta oli liiga palju hingajaid. Seisin tükki aega nõutult. Nagu ikka, küsiti, kust tulid. Boksist, vastasin. Ol-di rahul, eks mu väljanägemine seda kõige paremini tunnistas.

„Tehke talle siia seinä äärde kohta,” lausus üks tumeda peaga meeldiva olemisega noor mees. Seinä ääres oli rullis madrats koos sineliridest musta tekkiga. Istusin sellele rullile ja lasin ennast mõnusa tunda. Minu arust kambris mõni pink vist ikka oli? Kuid kui meid oli seal nii paksult, siis kuhu need pin-

gid veel oleksid mahtunud. Ei saanud arugi, mis seal õieti oli või ei olnud. Higi jooksis mööda nahka maha, peas aina tuikas. Õhku anti jaopäras ventilatoriga ukse all olevast avast (umbes 5 korda 40 cm). Kõik olenes korrapidajast. Kui oli „Hobuse näo” vahetus, siis oli teada, et tuleb saun. Kui aga Kukla-Volli, siis polnud vigagi, õhk hakkas läbi paistma, jahenes, jälle natuke inimese tunnet. Kambris, kus põrandapinda oli 40–50 ruutmeetrit, oli minu ajal 35–39 inimest.

See oli niisugune usaldamatuse ja hirmu koobas, kus iial ei võinud teada, kes sind peale passib, mida räägid, kuidas väljendud. Käis üks doomino tagumine pingil. Jah, kabe oli ka, polnud kuhugi kabelauda panna. Mängisime seinä ääres tekirullidel istudes, kabelaud põrandal. Õeldi, et ei tohi tekirullidel istu-

da, kuid selle eest kartserisse ei viidud. Nupud olid tehtud suus nätsutatud leivast nagu Patareiski. Kabemäng oli tõeline ajude päästmine kurnavatest mõtetest.

Sidepidamine oli Pagaris vana- de kalade teha – see oli korralik, eeskujulik morse tundmine. Olu- list rolli mängis rütmilise koputami- se kiirus ja oskus lugeda saat- jat kahest või isegi kolmest eri koputamisest. Kui tulega morset edasi anda, on punkt lühike säh- vatus ja kriips juba tajutavalt pal- ju pikem. Koputades: punkt üks toks, kriips – kaks väga järjesti- ku punkti. Teisiti pole võimalik informatsiooni läbi paksu müüri või radiaatoril edasi anda. Paga- ris tehti seda järgmiselt. Radiaa- torid, mis olid kaetud võrguga, ei võimaldanud koputada näiteks doomionupuga. Selleks kasuta- ti kusagilt hangitud traatvarrast. Ega radikas võrgust kuigi kaugel olnudki. Minu Pagaris oleku ajal mitte keegi 7. ja 12. kambrist sisse ei kukkunud. See oleks tähen- danud viit kuni seitset päeva kart- serit – särgiväl mõne kraadises betoonkambris, mille keskel be-

toonpost istumiseks. Tol ajal ma morsetähestikku oskasin, kuid sellest rütmist, pealegi väga tasa- sest, ma tuhkagi aru ei saanud. See oli minu jaoks midagi väga tähtsat, mille ma pidin selgeks saama. Olgu ette öeldud, et vend Hermaniga said meist ühed Pa- tarei osavamad sidemehed, mil- le eest istusin kaks korda kartse- ris, esimene kord viis päeva, tei- ne kord seitse päeva.

Nüüd mulle meenub, Pagari 7-sse toodi mu vend Herman. Temaga see kõva kabemäng toimus- ki. Samal ajal olid Pagaris ka isa Priidik ühes üksikus kambris ja vend Martin kuskil kambris – 8-s või 9-s. Üksikkambris pee- ti vange, kes end mitte kuidagi- pidi süüdi ei tunnistanud või ei rääkinud, mida teada taheti. Ka isal tuli mõni päev kartseris is- tuda, ikka kangekaelsuse eest.

Arved Pilli lugu ja Hirmus-Ants

See tumeda peaga ilus noormees tuli hiljem minu juurde ja ütles oma nime: Pill.

Järgneb

• Õhku anti jaopäras ventilatoriga ukse all olevast avast (umbes 5 korda 40 cm).

SUDOKU

	8		9		1		7	
	6	3				1	5	
2								8
	9		7		6		4	
	3		4		5		8	
7								3
	1	9				5	2	
	4		2		8		6	

	7		1		6			2
8			4		7			9
9		7				8		3
	4		8		9		1	
5		1				9		2
2			7		3			1
	6		9		2		7	

KUHU MINNA

• TERVIS JA SPORT

Tähista sünnipäeva, veeda mõnus õhtu sõpradega – vali Fra Mare meresau! Lounge Meresau 2 tundi 85.- Lounge Meresau koos päevaspaa kasutusega 2 tundi 125.- Avatud E–N kl 15–21, R–L kl 13–22, P kl 8–21. Info ja broneerimine 472 4600 või 472 4612 või spa@framare.ee.

• KINO

Haapsalu kultuurikeskuses: „Koodnimi punane” 17. nov kl 13. „Protseuur” 17. nov kl 15. „Gladiaator II” 18. nov kl 18, 20 nov kl 19.30, 25. nov kl 19.30, 26. nov kl 17.

• TEATER

Haapsalu kultuurikeskus: 20. nov kl 12 Ugala „Vai-vai vaene Vargamäe”, piletid 16/8 Piletilevis.

• KONTsert

Haapsalu kultuurikeskuses: 17. nov kl 16 ansambel Trio 95 – Marcel Johannes Kits, Robert Traksmann ja Rasmus Andreas Raide. Pilet Piletikeskuses 15.90, kahele 29.90. Pilet kohapeal 20.-

• MUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula): R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum (Sadama 32, Haapsalu) T–L kl 10–16. Muul ajal etteellimisel, tel 5562 3993. www.aiboland.ee.

Rõude muuseum 1. oktoober – 1. mai avatud ette- limisel roudemuuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud ette- teatamisele E–R 10–17.

Tel 5333 8586. E-post: lihulamuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum: ekskursioonid etteatamisega. Tel 509 9663. E-post: haniilamu- seum@laaneranna.ee.

• NäITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3) trepialgari seintel Kädi Risti „Võlumetsa saladused”. Lugemissaali vitriinides „Napoleon I Bonaparte 255”. Näitused on avatud 29. novembrini. Laenutussaali vitriinides tsari- aegsed nõud ja merendusega seotud raamatud Jüri Tõnisma kogust 28. novembrini.

Lasteraamatukogus

(Wiedemanni 11): Oksana Drachkovska illustratsiooninäitus „Värvid kevadest sügiseni”.

Haapsalu linnagaleriis: Tiiu Randmann-Mihkla performance „Ma su pisaraid ei usu” 30. novembrini. Galerii avatud K–P 12–18.

Haapsalu kultuurikeskuse fuajees: Haapsalu fotoklubi aastanäitus 30. novembrini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2): majagaleriis 16. novembrini Haapsalu kunstiklubi sügisnäitus.

Majagaleriis 19.11–14.12 Liina Viireti akvarellinäitus „Tuju ja taju”. Näituse avamine teisipäeval, 19. novembril kell 17.30. Galeriid avatud T–R 14–18, L 12–16. Tasuta!

Haapsalu pitsikeskuses (Karja 25): näitus „Teksamäng” avatud 26. novembrini. Keskus avatud T–R 11–16, L 11–15.

Kullamaa kultuurimaja galeriis: „Legendaarne haridusjuht Jüri Uustalu” ja „Silla kooli lugu”. Näitused jäävad avatuks 29. detsembrini.

• RAAMATUKOGUD

Keskraamatukogu (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) E–R 10–18, L 10–15, laenu- tus- punkt (Kastani 7) T 14–17, R 11–14.

Uuemõisa raamatukogu (Ehitajate tee 3, Uuemõisa) K–N 12–13.30, 14–20, L 10–15.

Asuküla raamatukogu (Mägari küla) T–K 9.30–17.30, N 10–16, R 9–15. Iga kuu 2. ja 4. laupäeval 9–15.

Ridala raamatukogu (Kooli 1, Panga küla) E–K 10–18, N 14–19, R 10–14. www.lib.haapsalu.ee.

Loe veebis online.le.ee.

Kas nägid või kuulsid midagi huvitavat?

Saada vihje veebis www.le.ee või meiliaadressil info@le.ee.

ANDRES AMMASE FOND HAAPSALULE PÜHENDUNUILE

Kooliõpetaja, ajakirjaniku, poliitiku ja dirigendi Andres Ammase (1962–2018) mälestuseks Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodud Andres Ammase fond annab välja nelja stipendiumi:

- Andres Ammase stipendium Läänemaale ja Haapsalule pühendunud inimesele
- väikeste lugeja stipendium (koos Haapsalu lasteraamatukoguga)
- noore sportlase stipendium lootustandvale sportlasele ja tema treenerile
- Anneli Ammase hea ajakirjanduse auhind maakonnalehe ajakirjanikule

Annetuse saaja: SA Eesti Rahvuskultuuri Fond
Pangakontod: EE117700771000664610 LHV Pank
EE672200221001101347 Swedbank
Selgitus: annetus Andres Ammase fondi ja stipendium, mille heaks annetatakse PS Annetused on tulumaksuvabad

Täname Andres Ammase fondi toetamise eest!

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

Ostan vanu raamatuid, maale, graafikat, münte, postkaarte, nõusid jne. Tel 5829 9810.

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Auto-raadiod ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetom), tel 473 3247 ja 507 7979.

Haapsalus kasutatud roostevabast terasest saunaahi (80x45x45) neljal jalal, roostevabast terasest veepaak ja 5 mm rauast toru. Tel 5398 5195.

Müüa aluspanuta hobusesõnnikut. 60-liitrine kott 4.- Alates 15 tk transport Martnast 30 km raadiuses tasuta. Tel 5671 4273 (Aini).

**HAAPSALU UKSETEHAS
MÜÜB PUITBRIKETTI.
HIND 225.- (960 KG)
INFO 472 0800.**

PUIT

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meetrist küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks!
**TOORES JA KUIV
LÖHUTUD LEHTPUU,
METSAKUIV LÖHUTUD
OKASPUU.**

Laotud puude tarne 10 ja 15 ruumi kaupa.
Tel 521 1377.
www.pajakapuit.ee.
HIND al 50.-
3 m LEHTPUU.
Tarne 30 tm.
Hind kokkuleppel,
tel 502 4895.

KINNISVARA

Ostan metsamaad ja põldu. Tel 5196 4535.

Müüa kahene garaažiboks Haava tänaval. Hind 16 000.- Tel 5382 0948.

Kui soovid müüa või osta korterit, võta minuga julgelt ühendust!
Marge Leier,
Lääneranna Kinnisvara,
5847 0311.

ÜÜRILE ANDA

Anda üürile või müüa 2-toaline korter Haapsalus Niine tänaval. Tel 5647 2950.

TEENUS

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele.

Tel 5566 1168.
E-mail:
info@developingehitus.ee.

Hauaääraste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Katuse turvatoodete müük ja paigaldus. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, karg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ, 5624 2511.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Fekaalivedu, septikute tühjendamine E-P, ka pühade ajal, tel 515 7000.

Korstnapühkimine ja pottsepatööd. www.laanekorsten.ee. Tel 553 1826.

Ohtlike puude langetamine. 5663 2968.

Korstnapühkimise teenus. 5662 2930.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine, süvendamine, remont, rõngaste vahetamine ja kaevuümbriste ehitus. Käsiumpade remont 5840 0240.

KOOLITUS

**FIXUM AUTOKOOLIS
algab 23. novembril**

**VEOAUTO- JA BUSSIJUHI
TÄIENDÕPPEKURSUS.**

Info tel: 511 8111.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

**Reklaamisoovid:
reklaam@le.ee**

**Kuulutused, teated:
le@le.ee**

Hoia end kohaliku eluga kursis, telli Lääne Elu

Kirjuta le@le.ee
või helista 473 7222
E-R 8-1630.

TEATED

Lääne-Nigula vallavalitsus kehtestab alates 18. novembrist 2024 Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil avalikult kasutatavatel kohalikel teedel sõidukitele registrimassiga üle 8 tonni liikluspõrangu.

Erakorraliseks registrimassi ületamiseks tuleb taotleda vallavalitsuse luba.

Raskemate mootorsõidukite hädavajalikul liiklemisel peab sõiduki omanik (kasutaja) tagama teel tekkinud kahjustuste parandamise või hüvitama tekkinud kahjude parandamisega seotud kulud.

Piirang kehtib muutva korralduse vastuvõtmiseni.

Läänemaa vähiühing
on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle kümne aasta.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB
EE621010220047448013.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisikeskus.weebly.com/

OLULISED TELEFONINUMBRID

Kiirabi, politsei, päästeamet	112
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Usaldustelefon	126
Lasteabitelefon	116 111
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Maanteeinfo	1247
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevärk	
operatiivinfo	473 5013
näitude teatamine	473 5016
Imatra Elekter, rikketelefon	715 0188

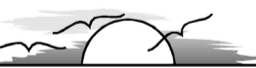

HINGEVIUL
MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD E-R 10-15
KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahku transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustööd Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

Teatame kurbusega, et on lahkunud meie armas abikaasa, ema, vanaema ja vanavanaema

EEVI KLISS
5.5.1936–13.11.2024.

Ärasaatmine 19. novembril kell 12 Lääne-Nigula kirikus.

Leinavad abikaasa, tütar ja pojad peredega.

Avaldame kaastunnet Kallele perega armsa ema
EEVI KLISS
kaotuse puhul.

Helve, Andres, Eha ja Toomas

Avaldame sügavat kaastunnet Hannes Klissile kalli
ema
surma puhul.

Kollegid päästeametist

Avaldame kaastunnet Hannes Klissile kalli
ema
lahkumise puhul.

Risti päästekomando

Maga vaikselt, puhka rahus – südamed on sinuga. Mälestuste päiksekullas jääd sa ikka meiega.

TIIT KASEN

Meie kaastunne lähedastele.
Anu Otisalu ja Jaak Nõupuu peredega

Sügav kaastunne Käthlin Paldisele kalli venna
**ANTI-HOLGER
MUTIKU**
kaotuse puhul.

Haapsalu uksetehase pere

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea...

MAIE ARRO

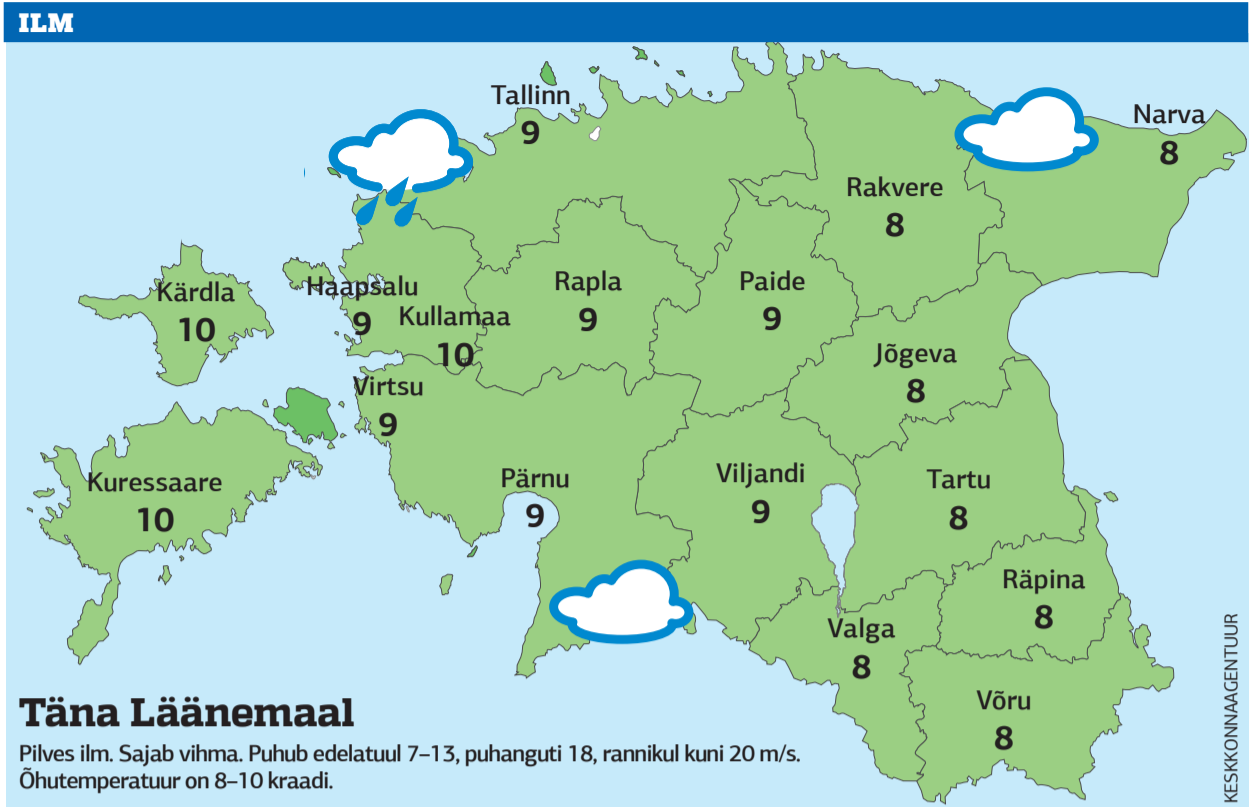
Noarootsi annab taas välja oma kalendri

Noarootsi traditsioonilise fotokonkursi parimad tööd lähevad 2025. aasta kalendrisse, mida kohalikud elanikud pikisilmi ootavad.

„Trükime sada kalendrit. Kiiremad saavad,“ ütles Pürksi kultuurimaja juhataja Ülle Schönberg. Mullu läksid kalendrid nagu soojad said. Fotokonkursi on korraldatud ja kalendrit trükitud 2017. aastast.

Tänavusele konkursile „Noarootsi aastaajad“ laekus 46 pilti üheksalt autorilt. „Mullu oli üle 50 pildi, aga on olnud ka üle 80,“ ütles Schönberg. Kindlasti pääseb kalendrisse konkursi võidutöö, mille valib rahvas. Noarootsi Facebooki lehel saab hääletada 15. detsembrini ja esimese paari päevaga oli populaarseim foto saanud sadakond laiki. „See näitab, et inimesed armastavad Noarootsi vaateid,“ märkis Schönberg.

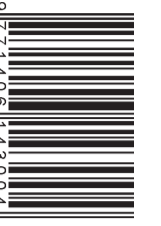
Mullu võitis Noarootsi fotokonkursi Maie Arro ülesvõte „Tormituul“ Österbyst. **KAIE ILVES**

Täna Läänemaal

Pilves ilm. Sajab vihma. Puhub edelatuul 7–13, puhanguti 18, rannikul kuni 20 m/s. Õhutemperatuur on 8–10 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
edelatuul 6–11 (18) m/s	5°...7°	edela-, läänetuul 3–9 (14) m/s	lääne-, lõunatuul 2–7 m/s	kagutuul 7–13 (18) m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Naudi sügist Lääne Eluga!

Tellimiseks võta ühendust le@le.ee, helista 473 7111 või tule toimetusse aadressil Posti 30, Haapsalu.

Üllata oma lähedasi Lääne Elu kinkekaardiga!

PIPARKOOGILINNUS

Haapsalu linnus ja Koogikiirabi korraldavad konkursi **Piparkoogilinnus**

Pane oma fantaasia ja käteosavus proovile ning meisterda **piparkoogist linnus!**

Töid ootame Haapsalu linnusesse 27.11.–1.12.2024.

Võitjate väljakuulutamine ja auhindamine toimub 15. detsembril. Kõiki töid näeb linnuse muuseumis 6. jaanuarini.

2023. aasta võidutöö, autor Kaisa Õunas.

linnussalm.ee +372 5385 3575 facebook.com/haapsalulinnus

HAAPSALU LINNUS · CASTLE

Lääne Elu otsib ajakirjanikku.

Saada CV aadressile info@le.ee. Lisaküsimuste korral helista telefonil 473 7222.

TH Hake

OSTAME AASTARINGSSELT VIRNASTATUD VÕSA LÄÄNE- JA HARJUMAAL!

Usaldusväärne teenus ja kiire tasumine!

Lisainfo: vosa@thhake.ee 5300 7785

Postkast jäi tühjaks? Võta ühendust le@le.ee või helista 473 7222.

Lääne Elu

Siin võiks olla sinu reklaam!

Tellimiseks võta ühendust reklaam@le.ee

Kui soovid jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvusta oma tooteid või teenuseid Lääne Elu veebis sisuturundusartikliga!

Lääne Elu
online.le.ee

Küsi lisa aadressil reklaam@le.ee.